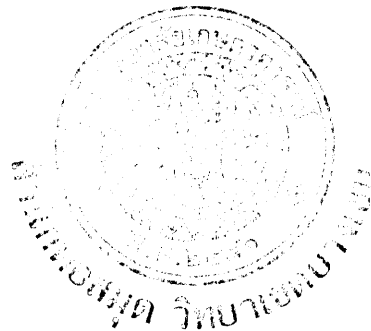

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ
บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

Satisfaction of Tourists toward Biophysical Environment and the Service
of Thongphaphum Nature Education Center, Kanchanaburi Province

โดย

นายธนากร วิชัยกุล

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)

พ.ศ. 2545

ISBN 974-160-273-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้)
ปริญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้
สาขา

โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา
ภาควิชา

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณ
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
Satisfaction of Tourists toward Biophysical Environment and the Service of
Thongphaphum Nature Education Center, Kanchanaburi Province

นามผู้วิจัย นายธนกร วิชัยกุล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เชษฐมาส, M.S.)

กรรมการ.....

(รองศาสตราจารย์อานันท์ เกตุปราณีต, Ph.D.)

กรรมการ.....

(อาจารย์วินัย ทรัพย์รุ่งเรือง, พณ. ม.)

หัวหน้าภาควิชา.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เชษฐมาส, M.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(ศาสตราจารย์ทัศนีย์ อัดตะนันท์, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 4 เดือน เมษายน พ.ศ. 2545

คำนิยม

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรเชษฐ์ เขษฐมาส ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ สันต์ เกตุปราณีต กรรมการวิชาเอก อาจารย์วินัย ทรัพย์รุ่งเรือง ที่ได้กรุณาให้คำ
แนะนำ ปรีกษาและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณมานิดา สุรสิทธิ์ ที่ได้อนุเคราะห์ให้ใช้สถานที่ อุปกรณ์ ให้คำ
แนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอ และคุณพงษ์เทพ
เกตุไสว ที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อสุดใจ คุณแม่สมพิศ วิชัยกุล บิดา-มารดา คุณน้ำประไพ
แก้วละเอียด ผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญและคุณพี่สมประสงค์ วิชัยกุล ที่สนับสนุนทุนการศึกษา อีกทั้ง
ครอบครัววิชัยกุล ที่เป็นกำลังใจในการศึกษาจนประสบความสำเร็จ

คุณประโยชน์อันเนื่องมาจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะพึงมีเพียงใด ขอขอบแต่บิดา
มารดาและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้เมตตาอบรมสั่งสอนให้มีความรู้จนถึงปัจจุบัน

ชนากร วิชัยกุล

มีนาคม 2545

ธนากร วิชัยกุล 2545: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดูสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้) สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ประชานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุรเชษฐ์ เขษมมาส, M.S. 140 หน้า

ISBN 974-160-273-1

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (อ.อ.ป.) มีพื้นที่สวนป่าอยู่ในความดูแลประมาณ 945,000 ไร่ สวนป่าเหล่านี้ไม่เพียงเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรไม้อันมีค่าเท่านั้น แต่ยังเป็นเอื้อประโยชน์ต่อ สภาพแวดล้อม และช่วยสร้างความสมดุลทางธรรมชาติอีกด้วย ปัจจุบันสวนป่าได้มีบทบาทสำคัญ เพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง นั่นคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งจะเป็นที่นิยมของการท่องเที่ยวในอนาคต การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวดูสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ ศึกษาครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 200 คน การรวบรวมข้อมูลทำโดย การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและทดสอบด้วยวิธี t-test, F-test รวมทั้งวิธีการของ Scheffe' ในการทดสอบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มย่อย

จากผลการวิเคราะห์ทางสถิติพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันของ เพศ, อายุ, สถานภาพทางการศึกษา, อาชีพ, รายได้, ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยว, จำนวนวันพัก และจำนวน ครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความแตกต่างกันของ สถานภาพสมรส, ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ และประเภทกิจกรรม นันทนาการ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษา ธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประชานกรรมการ

1 / 1 / 2545

Thanakorn Wichaikul 2545: Satisfaction of Tourists toward Biophysical Environment and the Service Thongphaphum Nature Education Center, Kanchanaburi Province. Master of Science (Forest Resources Administration) Major Field Forest Resources Administration, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Assistant Professor Surachet Chettamart, M.S. 140 pages.

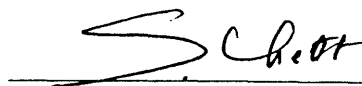
ISBN 974-160-273-1

The Forest Industry Organization (F.I.O.) has about 945,000 rais of plantation in its care. These plantations have not been only generous suppliers of valuable wood, but also significant key in maintaining sound ecology and natural balance. At present, forest plantations have earned another significant role. They promote and support environmentally friendly recreation or ecotourism, which will be increasingly popular in the future. The focus of this study was to examine satisfaction of tourists toward biophysical environment and the service of Thongphaphum nature education center at Thongphaphum forest plantation, Kanchanaburi province. The tourist samples were 200 of over 15 years old. The data was analyzed by the statistical methods of percentage, mean, t-test and F-test and the use of Scheffe' method in testing difference of mean between group.

The results indicated tourists with difference in sex, age, education status, occupation, income, type of group, duration of stay, frequency of visit at Thongphaphum nature education center had different satisfaction statistically at .05 significant level, toward biophysical environment and the service of Thongphaphum nature education center, Kanchanaburi province. The additional results stated that differences in marital status, residential area (province), experience in education center visiting and type of recreation activity had no effect on the satisfaction of those tourists.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
คำนำ	1
การตรวจเอกสาร	6
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	6
นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว	11
สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและแหล่งท่องเที่ยว	17
สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการท่องเที่ยว	23
ขีดความสามารถในการรองรับ	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
กรอบแนวคิดในการวิจัย	35
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	37
สมมติฐานในการวิจัย	37
อุปกรณ์และวิธีการ	39
อุปกรณ์	39
วิธีการ	39
สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย	41
ผล	42
ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	43
ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	56
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วิจารณ์	110
สรุป	117
สรุป	117
ข้อเสนอแนะ	121
เอกสารอ้างอิง	123
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก	130
ภาคผนวก ข	138

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพสมรส ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	78
10	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	80
11	ผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพทางการศึกษาเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	82
12	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	85
13	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	88
14	ผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้เป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	89
15	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	92
16	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยว ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	95

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
17	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวและเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	96
18	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนวันพัก ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	98
19	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	100
20	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	103
21	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิและเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	104
22	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	106
23	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

24	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและลักษณะการท่องเกี่ยวกับประเภทกิจกรรมนันทนาการกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	108
----	--	-----

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	36
2	แผนที่แสดงที่ตั้งศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	44
3	ลักษณะดินบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	45
4	ลักษณะหินบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี	47
ภาพผนวกที่		
1	แสดงผังบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มาตราส่วน 1: 500	139
2	แสดงผังบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มาตราส่วน 1: 2000	140

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ
บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรี

Satisfaction of Tourists toward Biophysical Environment and the Service
of Thongphaphum Nature Education Center, Kanchanaburi Province

คำนำ

ในปัจจุบัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกำลังเป็นที่นิยมและตื่นตัวไปทั่วโลก สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศต่างๆอย่างมหาศาล ซึ่งรูปแบบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็แตกต่างกันออกไปตามรสนิยมและความชอบของนักท่องเที่ยว แต่ที่นิยมของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปส่วนมาก ก็คือการท่องเที่ยวชมธรรมชาติและพักผ่อนในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติหรือมีลักษณะใกล้เคียงธรรมชาติ เช่น ป่าเขา ลำน้ำ ทะเล ชายหาด เป็นต้น จากการที่ประเทศไทยมีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (nature destinations) แหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี (historical, archeological and religious destinations) และแหล่งท่องเที่ยวศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี (art, culture and traditional destinations) จึงได้รับการเอาใจใส่และส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกำหนดให้ ปี พ.ศ.2541-2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand 1998-1999)

สำหรับในส่วนขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้(อ.อ.ป.) มีพื้นที่สวนป่าในความดูแลประมาณ 945,000 ไร่ กระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ สวนป่าเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรไม้อันมีค่าทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังเอื้อต่อสภาวะแวดล้อมและช่วยสร้างความสมดุลทางธรรมชาติอีกด้วย และถึงวันนี้สวนป่าได้มีบทบาทสำคัญอีกประการหนึ่ง นั่นคือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รองรับมิติใหม่ที่เน้นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และกำลังเป็นที่นิยมของนักเดินทางท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ได้เล็งเห็นศักยภาพของสวนป่าซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ระหว่างป่าธรรมชาติกับชุมชน จึงได้ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) กำหนดให้สวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นพื้นที่เป้าหมายอีกประเภทหนึ่ง ที่จะพัฒนาให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวสีเขียว

เพื่อลดแรงกดดันที่มีต่อป่าธรรมชาติหรืออุทยานแห่งชาติอันเนื่องมาจากมีนักท่องเที่ยวเข้าไปจำนวนมากและมีแนวโน้มว่าจะเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (carrying capacity) ในอนาคตสวนป่าทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นสวนป่าขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ที่ได้รับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่น่าสนใจ ในสวนป่านี้ นอกจากจะเป็นแหล่งไม้สักทองผืนใหญ่ขนาดนับหมื่นไร่แล้ว ยังมีไม้ป่าธรรมชาติที่ยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้ ทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม ไม้ล้มลุก ปาล์ม เถาวัลย์ เฟิร์น และหวายน้ำชนิดต่างๆ เหมาะแก่การศึกษา และพักผ่อนชื่นชมธรรมชาติ จุดเที่ยวชมที่โดดเด่น ได้แก่ เส้นทางเดินป่าเพื่อชมกลุ่มหินธรรมชาติที่งดงาม ป่าพรุน้ำจืด และเฝ้าชมสัตว์ป่าหายาก อาทิเช่น กบภูเขาหรือกบหูด (*Rana blythii*) ปูราชินี (*Demanietta sirikit*) และค้างคาวคณกิตติ (*Craseonycteris thonglonga*) ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่เล็กที่สุดในโลก ตลอดจนสนุกสนานกับกิจกรรมนันทนาการหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น ล่องแพ เล่นน้ำตกหรือเล่นแคมป์ไฟหรือจะใช้เป็นสถานที่ฝึกอบรมหรือประชุมสัมมนา รวมทั้งบริการบ้านพัก

จากเหตุผลข้างต้น การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จะสามารถชี้ให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สามารถให้ความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้มากน้อยเพียงใด สิ่งแวดล้อมใดที่ไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวและจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข และผลลัพธ์จากการศึกษาวิจัยจะเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ นำไปกำหนดทิศทางหรือนโยบายให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปวางแผน เพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ที่สามารถอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการผลิตทรัพยากรในเชิงเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในปัจจุบัน

2. เพื่อศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสถานภาพของสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2. ทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

3. ผลลัพธ์จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้ประกอบในการวางแผนการพัฒนาและจัดการสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแบบยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้ คือ

1. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากอำเภอทองผาภูมิ 21 กิโลเมตร

2. กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา กำหนดให้เป็นนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป ทั้งชายและหญิงที่เข้ามาในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อน ภายในช่วงเดือน สิงหาคม -ตุลาคม 2544

นียมศัพท์

สภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี หมายถึง องค์ประกอบต่างๆที่อยู่ในขอบเขตของศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ ได้กำหนดไว้ทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติกับที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ อันได้แก่ สภาพภูมิประเทศ (ความลาดชันและระดับความสูงของพื้นที่) ลักษณะและคุณสมบัติของดินบางประการ เช่น เนื้อดิน ลักษณะหิน ลักษณะอากาศ พืชพรรณ สัตว์ป่า การเข้าถึงพื้นที่และบริเวณที่มีความงดงามและคุณค่าทางการท่องเที่ยว โดยแบ่งสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เพื่อการศึกษาครั้งนี้

1. สภาพแวดล้อมทางชีวภาพตามธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมตามธรรมชาติ

2. สภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆรวมทั้งการให้บริการนักท่องเที่ยวในทุกๆด้านของเจ้าหน้าที่

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดี หรือเป็นไปตามความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

นักท่องเที่ยว หมายถึง ชาวไทยทั้งชายและหญิงที่เดินทางมายังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสามารถแสดงความคิดเห็นเป็นของตัวเองได้ มาท่องเที่ยวในช่วงเดือน สิงหาคม-ตุลาคม 2544 ทั้งที่พักค้างคืน และมาเช้า-เย็นกลับ

ภูมิหลังนักท่องเที่ยว หมายถึง ข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพทางการศึกษา อาชีพ รายได้ และที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

เพศ หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิง ของนักท่องเที่ยว

อายุ หมายถึง จำนวนอายุเต็มเป็นปีของนักท่องเที่ยว โดยนับถึงวันเกิดครั้งสุดท้ายก่อนวันเก็บข้อมูล

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพ โสด หย่าร้าง ม้ายหรือสถานภาพสมรสอื่นๆของนักท่องเที่ยว

สถานภาพทางการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่สำเร็จสูงสุดในปัจจุบันของนักท่องเที่ยว ที่ผ่านการรับรองจากรัฐบาล

อาชีพ หมายถึง ประเภทหรือชนิดงานหลักที่นักท่องเที่ยวทำอยู่และก่อให้เกิดรายได้

รายได้ หมายถึง รายรับสุทธิจากการประกอบอาชีพของบุคคลต่อเดือน โดยรวมเงินเดือน เงินรายได้พิเศษ เงินช่วยเหลืออื่นๆ ฯลฯ ก่อนหักภาษีเงินได้

ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน หมายถึง สถานที่ที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่เพื่อการดำรงชีพหรืออยู่เป็นการถาวร ในจังหวัดหรือเขตในประเทศไทย

รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว ได้แก่ ประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก ประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างๆ จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ หมายถึง กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทุกๆ มีความนิยม หรือสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งแบ่งประเภทกิจกรรมนันทนาการออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน หมายถึง กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย ซึ่งได้แก่ เล่นน้ำ ตกปลา เล่นเกมส์ ร้องเพลง และสังสรรค์

2. กิจกรรมนันทนาการแบบสงบ หมายถึง กิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกาย ซึ่งได้แก่ ถ่ายภาพ ปิกนิก-รับประทานอาหาร นั่ง-นอนแช่อ่าง และเดินเล่น

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสาร เพื่อรวบรวมแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

- 1.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. นักท่องเที่ยว
3. สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว
4. สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการท่องเที่ยว
- 5.ขีดความสามารถในการรองรับ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

Good (1959) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความชื่นชอบ ชื่นชมในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นเพราะสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น การแสดงออก วิธีการ การสรุปในตอนจบ หรืออาจจะเป็นการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นที่เป็นไปได้ เช่น การยอมรับและการไม่ยอมรับ จะเป็นทางเลือกที่มีเหตุผล หรือแบบใช้อารมณ์ในการตัดสินใจที่มีขอบเขต ความรู้สึก และความพอใจในสิ่งนั้นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการพิจารณาด้วย

Porter และ Lawler (1968) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความสอดคล้องระหว่าง ความคาดหวังของบุคคลและสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริงๆ และในพจนานุกรม

ทางจิตวิทยา ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของผู้รับบริการต่อสถานบริการ ตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการที่เข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานทีนั้นๆ

Daniel (อ้างโดย สมศักดิ์, 2523) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความสำเร็จ (aspiration) ในงานนั้นๆ ซึ่งอาจเขียนเป็นสูตรได้ ดังนี้

$$\text{Satisfaction} = \text{Achievement} + \text{Aspiration}$$

ความพึงพอใจ คือ การบรรลุความสำเร็จตามปรารถนา

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "พึง" เป็นคำช่วย กริยาอื่น แปลว่า ควร เช่น พึงใจ หมายถึง ชอบใจ พอใจ และ พอใจ หมายถึง พึงพอใจ (วิทย์, 2531) หรือ สมใจ , เหมาะสม (ทวีศักดิ์, 2530)

ชรีณี (อ้างโดย พิทักษ์, 2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก หรือ ทศนคติ ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกพอใจ จะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง หรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

พิทักษ์ (2538) กล่าวว่า ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในเชิงประมาณค่า ซึ่งจะเห็นว่าจะเกี่ยวข้องกับทัศนคติอย่างแยกกัน ไม่ออก

Wolman (อ้างโดย พิทักษ์, 2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก (feeling) มีความสุขเมื่อคนเราได้รับผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย (goals) ความต้องการ (want) หรือแรงจูงใจ (motivation)

Vroom (อ้างโดย พิทักษ์, 2538) กล่าวว่า ทศนคติ และความพึงพอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทัศนคติด้านลบ จะแสดงให้เห็นถึง สภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง

วิลลิสท์ (อ้างโดย กนกพร, 2541) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นการให้ค่าความรู้สึกของคนเราที่สัมพันธ์กับระบบมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับความหมายของสภาพแวดล้อม ค่าความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อมจะแตกต่างกัน เช่น ความรู้สึกดี-เลว พอใจ-ไม่พอใจ สนใจ-ไม่สนใจ เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

Tiffin และ McCormick (1968) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ ซึ่งตั้งอยู่บนความต้องการพื้นฐาน มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์และสิ่งจูงใจ รวมทั้งพยายามหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ต้องการอีกด้วย

Shelley (อ้างโดย กุณชลทิพย์, 2526) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทฤษฎีความพึงพอใจ เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และความรู้สึกในทางลบ ความรู้สึกในทางบวก คือ ความรู้สึกอาจเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความรู้สึกนี้จะเป็นความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและความรู้สึกนี้ก็มีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่า ระบบความพอใจ โดยความพอใจจะเกิดขึ้นเพื่อระบบความพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ ความพอใจสามารถแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่างๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพอใจเพิ่มขึ้นอีกได้

สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความพอใจแก่มนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร (resources) หรือสิ่งเร้า (stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือ การศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นที่ต้องการในการที่จะทำให้เกิดความพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน แต่เนื่องจากทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่จำกัด ดังนั้นความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด เมื่อมีการจัดทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นทรัพยากรของระบบความพอใจอันหนึ่ง

Newman (อ้างโดย คุณชลทิพย์, 2526) เสนอแนวคิดในเรื่องความพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าสามารถเกิดขึ้นได้ ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สามารถศึกษาได้ชัดเจน เมื่อแยกออกเป็น การตอบรับ (response) และปฏิกิริยา (reaction) ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิกิริยาต่อสภาพแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาคหรือสรีระ ซึ่งสามารถวัดได้ง่าย เช่น การเปลี่ยนแปลงอัตราของการเต้นของหัวใจ อุณหภูมิของร่างกาย ฯลฯ ในขณะที่การตอบรับ หมายถึง การรับรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งรวมเรียกว่า การตอบรับทางสังคม-จิตวิทยา และพฤติกรรม (social- psychological and behavior response) ปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดการตอบรับในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของบุคคลผู้ตอบรับสภาพแวดล้อม ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดการตอบรับ การรับรู้ของบุคคล การประเมินสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น ความพอใจในสภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของบุคคลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม ปัจจัยสองปัจจัยแรกเป็นสิ่งที่ป้อนเข้าระบบ โดยลักษณะของบุคคลรวมถึงปัจจัยต่างๆ ด้านประชากรศาสตร์ พื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ และรูปแบบวงจรชีวิต ส่วนปัจจัย 4 กลุ่มหลัง เป็นผลที่ส่งออกมาจากระบบ การที่บุคคลจะรับสภาพแวดล้อมใดๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพ และมาตรฐานของบุคคลนั้น การประเมินผลความพอใจในกายภาพของบุคคลเกิดตามมาจาก การรับรู้พฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคลก็เกิดตามมาจาก การรับรู้ การประเมินผลการแสดงออกนี้จะสะท้อนว่า บุคคลนั้นจะมีความพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นหรือไม่

Heberlein (อ้างโดย สิทธิรัตน์, 2531) ได้ใช้ความพึงพอใจเป็นพื้นฐานในการวัดความสามารถในการรองรับทางสังคมหรือทางจิตวิทยา หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวได้รับความพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยนำระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวหลายๆคนมารวมกัน ทั้งความพึงพอใจที่เพิ่มขึ้นและลดลง

กำพล (อ้างโดย กนกพร, 2541) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจไว้ 2 ประการคือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง ปรากฏการณ์ในแง่นามธรรมกับความสบายใจ หรือความสุขที่ได้รับมา ซึ่งเป็นความพอใจที่จะประเมินไว้ในเรื่องทัศนคติ

2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความสอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังของคน และสิ่งตอบแทนที่บุคคลนั้นได้รับจริง

กนกพร (2541) ได้สรุปว่า ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ เมื่อมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ โดยความรู้สึกทางบวกเมื่อมีมากขึ้นจะก่อให้เกิดความพอใจ สิ่งที่ทำให้เกิดความพอใจแก่มนุษย์ได้แก่ ทรัพยากรและสิ่งร่ำ และความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุดก็ต่อเมื่อมีการจัดการ การจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมถูกต้อง และไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม

Krech และ Crutchfield (อ้างโดย กนกพร, 2541) กล่าวว่า เมื่อเกิดความต้องการคนเราก็จะกำหนดเป้าหมายหลายๆอย่าง เพื่อสร้างความพึงพอใจ ขึ้นอยู่กับปัจจัย ต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมและค่านิยม (culture norms and values)
2. ความสามารถทางร่างกาย (biological capacity)
3. ประสบการณ์ (personal experience)
4. สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (physical and social environment)

ดังนั้น จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จึงพอจะสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของบุคคลมีความเกี่ยวข้องกับความคาดหวัง ในสิ่งที่บุคคลนั้นต้องการ และจะแสดงความรู้สึกต่างๆในทางบวกมากกว่าทางลบ เมื่อบุคคลนั้นได้สิ่งตอบแทนที่ต้องการตามที่บุคคลนั้นคาดหวังไว้ หากความรู้สึกที่มีต่อสิ่งที่ได้มาเป็นทางบวกแบบต่างๆ ก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจและความรู้สึกในทางบวกนั้นยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้นได้อีก

การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับผู้ใช้สภาพแวดล้อมนั้น จะสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ให้ตรงต่อความพึงพอใจของผู้ใช้สภาพแวดล้อม ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้สภาพแวดล้อมยังมีระบบที่ดี จะได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจ วางนโยบาย แผนงานเพื่อการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ และถ้ามีการศึกษาอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาพอสมควรแล้ว การศึกษาเหล่านี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งเอกชน และรัฐบาล ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต

นักท่องเที่ยว

นิยามนักท่องเที่ยว

Smith (1989) ให้นิยามว่า นักท่องเที่ยว คือ ผู้มีเวลาว่างชั่วคราวซึ่งเดินทางด้วยความสมัครใจไปยังสถานที่ที่มีภูมิภานาด้วยวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่

Krzysztof (1994) ให้นิยามว่า นักท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลซึ่งเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วยเหตุผลอันไม่เกี่ยวข้อง กับหน้าที่การงาน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ให้นิยามว่า นักท่องเที่ยว (tourist) คือ บุคคลที่เดินทางจากถิ่นพำนักของตนเองไปยังสถานที่แห่งอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การไปทำงานประจำหรือการศึกษา และไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่นั้น ผู้เดินทางนี้จะต้องพักค้างแรมอย่างน้อย 1 คืน (แต่ไม่เกิน 90 วัน) วัตถุประสงค์ของการเดินทางอาจเพื่อใช้เวลาว่าง (การนันทนาการ การพักผ่อนวันหยุด การรักษาสุขภาพ การศึกษา-เรียนรู้ การศาสนา และการกีฬา) ธุรกิจ เยี่ยมญาติ การปฏิบัติหน้าที่ และการประชุม เป็นต้น ซึ่งคำนิยามที่ใช้ในประเทศไทยให้เรียกทั้งหมดนี้ว่า ผู้มาเยือน (visitors) แต่เรียกเฉพาะผู้ที่มีการพักค้างแรมอย่างน้อย 1 คืนว่า นักท่องเที่ยว ส่วนที่ไม่พักค้างแรม เรียกว่า นักทัศนาจร (excursionist) อย่างไรก็ตาม การกล่าวถึงนักท่องเที่ยว โดยทั่วไปยังคงหมายรวมถึงทั้งสองกลุ่ม หรือผู้มาเยือนอยู่เสมอ

ส่วนประกอบของกลุ่มนักท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้จัดกลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งพิจารณาจากส่วนประกอบด้านต่างๆ ดังนี้

- ที่มา - ท้องถิ่น
- ชาวไทย
- ชาวต่างประเทศ

ขนาด - เอกเทศ

- กลุ่มเอกเทศขนาดเล็ก
- กลุ่มทัวร์เล็ก

รูปแบบ - ไป-กลับ (นักท่องเที่ยว)

- แพคเกจแรม (นักท่องเที่ยว)

อาชีพ - นักเรียน/นักศึกษา

- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- นักรธุรกิจ/ประกอบกิจการส่วนตัว
- รับจ้างทั่วไป/ลูกจ้าง/เกษตรกร
- วางงาน/แม่บ้านทั่วไป

กลุ่มตลาด - จำแนกตามระดับรายได้

- จำแนกตามระดับการใช้บริการ(ค่าใช้จ่าย)

กลุ่มเฉพาะตามความสนใจ

- กลุ่มคนก
- กลุ่มนิยมไพร
- กลุ่มดำน้ำ
- กลุ่มตกปลา
- กลุ่มกีฬา

กลุ่มพฤติกรรมและกิจกรรม

- ทักษศึกษา
- กีฬา
- ชื้อสินค้า
- ประกอบธุรกิจ/ประชุมสัมมนา
- พักผ่อนแบบสงบ
- เดินป่า ปีนเขา เทียวถ้ำ
- ดำน้ำ เติ่นเล่น

- วัตถุประสงค์
- ท่องเที่ยว
 - พักผ่อน พักผ่อน
 - ผจญภัย
 - ศึกษาหาความรู้
 - เล่นกีฬา
 - บันเทิง
 - เพื่อกิจกรรมเฉพาะอย่าง

ในการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน อาทิ การท่องเที่ยว ทัศนศึกษา การท่องเที่ยวเชิงประชุมสัมมนาและฝึกอบรม การท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ การท่องเที่ยวป่าเขาและถ้ำ การท่องเที่ยวแม่น้ำลำคลอง การท่องเที่ยวชายทะเล/เกาะแก่ง การท่องเที่ยวแหล่งโบราณสถานและโบราณคดี การท่องเที่ยววัฒนธรรมและชุมชน การท่องเที่ยวเพื่อการแสวงบุญ การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ การท่องเที่ยวบันเทิงเรีงรมย์ เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยวแต่ละแบบมักกำหนดขึ้นตามกิจกรรมและสถานที่ไปเยือน ซึ่งมักมีการคาบเกี่ยวกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการด้านนันทนาการ

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการด้านนันทนาการนั้น สุรเชษฐ์ และศิริลักษณ์ (2535) ระบุว่า นอกจากจะมีสาเหตุมาจากสิ่งกระตุ้นภายในของมนุษย์เอง อันได้แก่ ค่านิยมส่วนตัว (personal values) และความพอใจ (preferences) ของแต่ละบุคคลแล้ว ยังมีปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ (sociodemographic factor) อีกหลายอย่างมาเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1. ประชากร (population) ปัจจัยด้านประชากรที่มีอิทธิพลต่อความต้องการด้านนันทนาการ มีหลายลักษณะ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1.1 จำนวนประชากร (population size) จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เป็นปัจจัยสำคัญต่อความต้องการด้านนันทนาการ แม้ว่าอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศไทยจะลดลงทุกปี แต่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2533) คาดว่าประชากรของประเทศไทยจะมีราว 65.94 ล้านคนในปี พ.ศ.2550 และ 69.58 ล้านคนในปี พ.ศ.2560 ทั้งนี้

การที่ประชากรของประเทศเพิ่มขึ้น ย่อมทำให้ความต้องการด้านนันทนาการมีมากขึ้นด้วย และหากปัจจัยอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย อาทิเช่น รายได้ การศึกษา การขนส่ง ฯลฯ แนวโน้มของความ ต้องการด้านนันทนาการก็จะมากขึ้นเป็นทวีคูณ

1.2 ที่อยู่อาศัย (living area) ในเขตเมืองประชากรส่วนใหญ่ขาดโอกาสที่จะสัมผัสกับ ธรรมชาติและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง เพราะสภาพความเป็นเมือง(urbanization) ได้ ครอบงำพื้นที่สีเขียวไปจนเกือบหมด เหลือไว้เฉพาะบริเวณที่จัดสร้างเป็น สวนสาธารณะ สวนหย่อมและพื้นที่สีเขียวตามวัด โรงเรียนและสถาบันการศึกษาระดับสูงเท่านั้น ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น

ประชากรจากเขตเมืองจึงมักเดินทางท่องเที่ยวและแวะเยือนพื้นที่ธรรมชาติ เช่น อุทยาน แห่งชาติ ชายทะเล และเกาะแก่งต่างๆ ในวันหยุดสุดสัปดาห์เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวไปเยือนอุทยานแห่งชาติ ประมาณร้อยละ 40 ถึง 55 เป็นประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ไม่รวมนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตเมืองต่างๆในระดับจังหวัด ซึ่งคาดว่า มีถึงร้อยละ 30 ถึง 40 จึงอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลสำคัญต่อความต้องการด้าน นันทนาการ ยิ่งเมืองมีขนาดใหญ่เท่าใด แนวโน้มของประชากรจากเขตเมืองนั้นที่จะออกเดินทาง ท่องเที่ยวไปตามแหล่งธรรมชาติและเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการจะยิ่งมากขึ้น

1.3 อายุ (age) ผู้ชำนาญการด้านนันทนาการยอมรับว่า ชนิดและความต้องการด้าน นันทนาการมีผลกระทบมาจากอายุของประชากร กล่าวคือ อายุของประชากรจะเป็นตัวชี้ถึงความ ต้องการกิจกรรมนันทนาการ หรืออายุต่างกัน จะเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่างกัน เด็กเล็กต้องการ กิจกรรมนันทนาการต่างไปจากกลุ่มเยาวชน กลุ่มเยาวชนต้องการกิจกรรมนันทนาการต่างไปจาก กลุ่มผู้ใหญ่ที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นของการสมรสและกลุ่มผู้ใหญ่ในวัยดังกล่าว ก็มีความต้องการกิจกรรม นันทนาการไม่เหมือนกับผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความสนใจและขีดความสามารถในการเข้า ร่วมกิจกรรมนันทนาการจะเปลี่ยนแปลงไปเมื่ออายุมากขึ้น

1.4 การศึกษา (education) การศึกษาสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ของประชากรนั้นคือ ผู้ที่ มีการศึกษาสูงส่วนใหญ่มีแนวโน้มว่าจะมีรายได้ดีด้วย และการที่มีรายได้ดีก็ส่งผลถึงความต้องการ ทางด้านนันทนาการ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาของมนุษย์ไม่ใช่ปัจจัยที่มีอิทธิพล โดยตรงต่อความ ต้องการด้านนันทนาการ อย่างไรก็ตามก็ตีพบว่า ผู้ไปเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ใน

สำนักเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๑๗
15 SD
Ang
TIS
C.2

ระดับดี โดยเกือบร้อยละ 40 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า ขณะที่ 1 ใน 3 กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนถึงระดับอุดมศึกษา

2. รายได้ (income) การเดินทางและการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นต้นทุนการมีค่าใช้จ่าย (cost) เข้ามาเกี่ยวข้อง ปัจจัยด้านรายได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความต้องการด้านต้นทุนการของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้จะเป็นตัวกำหนดหรือบ่งบอกถึงความสามารถของบุคคลในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งนันทนาการประเภทต่างๆ ทั้งที่อยู่ใกล้หรือไกลจากที่อยู่อาศัย และมีอิทธิพลต่อการเลือกกิจกรรมแต่ละประเภทแต่ละชนิด หรือกลุ่มกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน

3. เวลาว่าง (leisure) เวลาว่างเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความต้องการและการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของมนุษย์ กล่าวคือ มนุษย์เราจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับเวลาว่างที่ตนเองมีอยู่ นอกจากนี้ ปริมาณของเวลาว่างยังมีผลต่อการเลือกปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการแต่ละชนิดอีกด้วย อย่างเช่น ในวันทำงานปกติ แม้จะมีช่วงเวลาว่างอยู่บ้าง แต่ก็อาจสิ้นเกินไปที่จะเลือกปฏิบัติกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งได้อย่างเต็มที่ จึงต้องหันไปเลือกปฏิบัติกิจกรรมอย่างอื่นแทน เช่น งานอดิเรก เล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ฟังเพลง เดินเล่น เป็นต้น

ส่วนในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ จะเป็นช่วงที่เปิดโอกาสให้คนทุกระดับชั้นมีเวลาว่างมากขึ้น ซึ่งสามารถจะใช้เดินทางออกไปตามพื้นที่นันทนาการตามที่ตนเองสนใจหรือพึงพอใจ และหากเป็นช่วงวันหยุดพักผ่อนประจำปี (vacation) ก็ยังมีโอกาสใช้เวลาว่าง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมพักผ่อนได้ยาวนานและมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถเดินทางไปยังที่ที่อยู่ห่างไกลจากที่อยู่อาศัยได้มากขึ้น และมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ตนเองต้องการได้อย่างเต็มที่

ทุกวันนี้โลกเรามีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือและเป็นเครื่องทุ่นแรงในการทำงานของมนุษย์ในเกือบทุกสาขาอาชีพ จึงมีแนวโน้มว่าชั่วโมงการทำงานของคนเราจะลดลง เวลาว่างจะมากขึ้น และหากมีปัจจัยอื่นๆ สนับสนุนด้วยแล้ว อาจเป็นไปได้ว่าความต้องการของคนเราที่จะใช้เวลาว่างเพื่อการเดินทางออกไปแสวงหาความสุขและความพึงพอใจตามแหล่งนันทนาการประเภทต่างๆ ย่อมมีสูงขึ้น

4. การคมนาคมและการสื่อสาร (transportation and communication)

4.1 การคมนาคม แหล่งนันทนาการที่มีการคมนาคมเข้าถึงโดยสะดวกจะเป็นปัจจัยดึงดูดให้คนเข้ามาใช้ประโยชน์ได้มากกว่าแหล่งนันทนาการที่มีการเข้าถึงค่อนข้างยากลำบาก อย่างไรก็ตามจากการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทำให้การเดินทางของประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย ยิ่งในปัจจุบันคนไทยมียานพาหนะเป็นของตนเองมากขึ้น ก็ยังมีขีดความสามารถในการเดินทางมากขึ้นตามไปด้วย ที่เห็นได้ชัดคือคนชั้นกลางซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศมักจะมียานพาหนะเป็นของตนเอง จะมีการท่องเที่ยวไปตามพื้นที่ต่างๆมากกว่าประชาชนกลุ่มอื่นๆ

4.2 การสื่อสาร สิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้คนเราเกิดความต้องการด้านนันทนาการอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญก็คือ การรับรู้ว่ามีแหล่งนันทนาการอยู่และสามารถไปหาความเพลิดเพลินได้ การรับรู้นี้มักผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อบุคคลหรือสื่อมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สื่อมวลชนในปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นเรื่อยๆ สื่อเหล่านี้ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสิ่งพิมพ์ประเภทอื่นอีกหลายรูปแบบ

ประชาชนจะสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งนันทนาการและประสบการณ์ที่คาดว่าจะได้รับ ผ่านสื่อต่างๆเหล่านี้ นอกจากนี้ สื่อยังช่วยให้ประชาชนเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับนันทนาการตลอดจนความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ ซึ่งเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะเดินทางไปสัมผัสและหาความเพลิดเพลิน โดยการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการแบบต่างๆ ทั้งนี้การโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า โดยใช้แหล่งนันทนาการตามธรรมชาติที่มีทัศนียภาพงดงามและมีจุดเด่นเป็นองค์ประกอบอยู่ด้วย ทำให้คนทั่วไปมีความปรารถนาที่จะไปเยือนพื้นที่เหล่านั้น หากโอกาสและปัจจัยอื่นๆ เอื้ออำนวย นอกจากนี้การโฆษณาขายเครื่องมือและอุปกรณ์เกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการ ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะกระตุ้นให้คนที่ไม่เคยออกไปสัมผัสธรรมชาติมีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวไปตามแหล่งนันทนาการมากขึ้น

5. อุปทานของแหล่งนันทนาการ (supply of recreation areas) ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการด้านนันทนาการก็คือ ปริมาณของแหล่งนันทนาการที่มีอยู่ในประเทศไทยมีทรัพยากรนันทนาการมีอยู่เป็นจำนวนมาก และมีชนิดต่างๆ กัน ทั้งในส่วนที่รับผิดชอบดูแลโดยภาครัฐกับส่วนที่มีการลงทุนพัฒนาและให้บริการโดยภาคเอกชน ยิ่งการคมนาคมสะดวกสบายสามารถ

เดินทางเข้าถึงพื้นที่โดยง่าย และมีการให้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อต่างๆอย่างทั่วถึง ยังมีผลต่อความต้องการด้านนันทนาการของประชาชนมากขึ้นด้วย

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
 - 1.1 ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร
 - 1.2 ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ
 - 1.3 เกาะ แก่ง
 - 1.4 น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำแร่
 - 1.5 เขตสงวนพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์เปิด
 - 1.6 อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ
 - 1.7 เขื่อน อ่างเก็บน้ำ
 - 1.8 แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)
 - 1.9 ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล
2. แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์โบราณวัตถุสถานและศาสนา
 - 2.1 วัด
 - 2.2 โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์
 - 2.3 ชุมชน โบราณ
 - 2.4 พิพิธภัณฑ์
 - 2.5 ศาสนสถาน
 - 2.6 กำแพงเมือง คูเมือง

2.7 อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน

3. แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

3.1 งานประเพณี

3.2 ชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิต เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตของชาวเล เป็นต้น

3.3 ศูนย์วัฒนธรรม

3.4 สินค้าพื้นเมืองและแหล่งผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน

3.5 ไร่ นา พืช ผัก ผลไม้

3.6 เหมือง

3.7 แหล่งซื้อของ เช่น ศูนย์การค้า

3.8 แหล่งบันเทิง

3.9 โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรมและการละเล่นอื่นๆใน

ท้องถิ่น

3.10 โรงงานอุตสาหกรรม

3.11 บริเวณเมืองที่ทันสมัย

4. กีฬาและบันเทิง

4.1 กีฬาทางบก

4.2 กีฬาทางน้ำ

4.3 แหล่งบันเทิงยามราตรี

4.4 สวนสนุก สวนน้ำ

แหล่งท่องเที่ยวเกือบทุกประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่ ซึ่งระบบนิเวศอาจเป็นสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยว หรือเป็นส่วนหนึ่ง หรือส่วนประกอบของแหล่งท่องเที่ยว หรือเป็นระบบที่ไม่ใช่สิ่งดึงดูดใจ แต่อาจได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการท่องเที่ยว ระบบนิเวศของพื้นที่จึงมีความสำคัญอย่างมากในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเป็นระบบที่ต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืนนาน ระบบนิเวศที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย

1. ระบบนิเวศทางบก หมายถึง ระบบนิเวศที่อยู่ตามป่าเขาตอนในของแผ่นดิน มักเป็นต้นน้ำลำธาร ระบบนิเวศมีลักษณะเป็นป่าแบบต่างๆ ดังนี้

- 1.1 ป่าชายหาด (beach forest)
- 1.2 ป่าชายเลน (mangrove forest)
- 1.3 ป่าดิบชื้น (moist evergreen forest)
- 1.4 ป่าดิบแล้ง (dry evergreen forest)
- 1.5 ป่าดงดิบเขา (hill evergreen forest)
- 1.6 ป่าสนเขา (coniferous forest)
- 1.7 ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest)
- 1.8 ป่าเต็งรัง (dry dipterocarp forest)
- 1.9 ทุ่งหญ้า (grassland)

2. ระบบนิเวศชายฝั่งและทะเล หมายถึง ระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับชายหาดและทรัพยากรชายทะเล มีลักษณะผสมผสานกับระบบนิเวศทางบกบ้าง แต่ส่วนใหญ่เป็นส่วนที่ใกล้ชิดกับทะเล ได้แก่

- 2.1 เกาะแก่งและชายฝั่ง
- 2.2 ปะการังน้ำลึก
- 2.3 ปะการังน้ำตื้น

3. ระบบนิเวศแบบพื้นที่ชุ่มน้ำ (wet land) หมายถึง บริเวณที่มีน้ำขังตลอดปี จนเป็นเอกลักษณ์ทั้งที่เป็นน้ำจืดและน้ำเค็ม มีความลึกไม่เกิน 6 เมตร มักอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 50 เมตร พื้นที่ชุ่มน้ำที่พบ ได้แก่

- 3.1 ป่าพรุดั้งเดิม (virgin peat swamp forest)
- 3.2 พรุเสม็ดหรือป่าเสม็ดขาว
- 3.3 พรุหญ้า
- 3.4 สังกมพีชลอยน้ำและใต้น้ำ

สิ่งแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ระบุไว้ว่า
สิ่งแวดล้อมของระบบการท่องเที่ยว ได้แก่

1. โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ
 - 1.1 ระบบการสื่อสารและโทรคมนาคม
 - 1.2 ระบบประปา
 - 1.3 ระบบไฟฟ้า
2. ภูมิประเทศและธรณีสัณฐาน
 - 2.1 ภูมิประเทศและธรณีสัณฐาน
 - 2.2 ภูมิอากาศ
 - 2.3 ทรัพยากรพืช-สัตว์
 - 2.4 สภาพสิ่งแวดล้อม
3. สภาพเศรษฐกิจและการลงทุน
 - 3.1 เศรษฐกิจมหภาค
 - 3.2 เศรษฐกิจจุลภาค
 - 3.3 ระบบการค้าและการลงทุน
4. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม
 - 4.1 ประชากร
 - 4.2 เชื้อชาติ ศาสนา และภาษา
 - 4.3 ประวัติศาสตร์ของพื้นที่
 - 4.4 ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม

5. กฎหมายและองค์กร

- 5.1 กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- 5.2 กฎหมายและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม
- 5.3 กฎหมายและองค์กรด้านการบริหาร

ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้ระบุไว้ว่า สิ่งแวดล้อมที่อาจได้รับการกระทบจากการท่องเที่ยว อาจพิจารณาได้ดังนี้

1. แหล่งกำเนิดปัญหา

หมายถึง บุคคลหรือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเสียหาย หรือความเสื่อมเสียต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้อง ในเวลาใดเวลาหนึ่ง ณ สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผู้ก่อผลกระทบระบุได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1.1 กลุ่มนักท่องเที่ยวรวมกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 1.2 กลุ่มบริการการท่องเที่ยว

2. บริเวณที่ถูกกระทบ

โดยเฉพาะในทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการกระทำของนักท่องเที่ยว รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวที่บริการการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น

3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว และบริการที่พัก อาหาร มีลักษณะและความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่และสภาพความเปราะบาง หรือความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ผลกระทบประกอบด้วย การ

พังทลายของดิน เสียรบกวน ฝุ่นละออง ขยะมูลฝอย การรบกวนสัตว์และพืช การทำลายป่าไม้ การแตกหักสึกกร่อนของทรัพยากร การขูดขีด ทำลาย คราบน้ำมัน ไฟไหม้ และการลู่กล้าที่สาธารณะ เป็นต้น

มาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้ระบุไว้ว่า มาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันทั้งหมด สามารถกล่าวได้ว่าอยู่ในรูปแบบของกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ พระราชบัญญัติ หรือมาตรฐานคุณภาพต่างๆ โดยทำหน้าที่เป็นตัวควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษต่างๆ หรือควบคุมกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มาตรการที่มีอยู่ประกอบด้วย

1. มาตรการลดผลกระทบที่ยอมรับได้

รัฐได้พยายามในหลายรูปแบบ เพื่อกำหนดขนาดของผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 การกำหนดเขตควบคุมอาคาร
- 1.2 การกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ
- 1.3 เขตผังเมืองรวม
- 1.4 กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง
- 1.5 กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน
- 1.6 กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคารประเภทต่างๆ

2. หลักการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม

มาตรการในการป้องกันและลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่รัฐใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการปัจจุบัน ประกอบด้วย การกำหนดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ (carrying capacity) การวางแผน การออกกฎหมาย กฎระเบียบและข้อบังคับ การประเมินผลกระทบเบื้องต้น (initial environmental examination : IEE) และการจัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม (environmental impact assessment : EIA)

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก

1. ความหมายของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541) ได้ให้นิยาม สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง บริเวณพื้นที่และ โครงสร้าง/สิ่งปลูกสร้างต่างๆที่ผู้บริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจัดให้มีขึ้นภายใน แหล่งท่องเที่ยว เพื่อรองรับกิจกรรมของผู้มาเยือน และกิจกรรมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น พื้นที่ปิกนิก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บ้านพักนักท่องเที่ยว บ้านพักเจ้าหน้าที่ ห้องน้ำ-ห้องสุขา ร้านอาหาร ลานจอดรถ ถนนและทางเดินเท้า พื้นที่กางเต็นท์ ป้ายสื่อความหมาย โคมไฟ ม้านั่ง ถังขยะ ระบบกำจัดและบำบัดน้ำเสียและอื่นๆ

2. บทบาทของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541) ได้ระบุไว้ว่า สิ่งอำนวยความสะดวกมีบทบาทสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยว โดยสรุปได้ดังนี้

2.1 สนองความต้องการของผู้มาเยือน/นักท่องเที่ยว ในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ/กิจกรรมการท่องเที่ยว (เพื่อประโยชน์ใช้สอยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว) ตัวอย่างเช่น พื้นที่ปิกนิกพร้อมอุปกรณ์ อันได้แก่ โต๊ะ ม้านั่ง ถังขยะ เตาทำอาหาร สนองความต้องการในการประกอบกิจการปิกนิก บ้านพัก สนองความต้องการในการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว ฯลฯ

2.2 ช่วยป้องกันรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรมลง อันเนื่องมาจากกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สะพานเดินเท้าที่ทำด้วยไม้ (boardwalk) ช่วยป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวเหยียบย่ำพื้นที่ที่มีความเปราะบาง เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือบริเวณพื้นที่ที่มีไม้พื้นล่างขนาดเล็กขึ้นอยู่หนาแน่น ระบบกำจัดขยะ ระบบบำบัดน้ำเสีย ช่วยป้องกันและกำจัดมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว

2.3 ช่วยป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับนักท่องเที่ยวในขณะที่ประกอบกิจกรรม เช่น สะพานเดินข้ามลำน้ำ ราวกันตกริมหน้าผา

2.4 เป็นเครื่องมือ/สื่อในการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และเพิ่มโอกาสให้กับนักท่องเที่ยวสัมผัสชั้นชมธรรมชาติยิ่งขึ้น เช่น เส้นทางสื่อความหมายในพื้นที่ธรรมชาติ นิทรรศการกลางแจ้ง

2.5 อำนวยความสะดวกให้กับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เช่น อาคารสำนักงานสำหรับเจ้าหน้าที่ บ้านพักเจ้าหน้าที่ ป้อมยาม ค่ายตรวจ

2.6 มีบทบาททางอ้อมในการสร้างภาพลักษณ์ (image) ของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายแหล่งท่องเที่ยวที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่

3. แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ศูนย์วิจัยป่าไม้ (2541) กล่าวว่า โดยปรัชญาแล้ว สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ที่ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นได้สร้างสรรค์ขึ้นมา และควรมีบทบาทในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกควรเป็นเสมือนการสร้าง “แบบอย่าง” หรือ “role model” สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น สถาปัตยกรรมของที่พัก ค้างคิน ควรให้อารมณ์ ความรู้สึกที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักว่า ได้เข้ามาอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและมีพฤติกรรมคล้อยตามในการรักษาสภาพธรรมชาติ ช่วยป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดและช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การประหยัดพลังงาน และการนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่ (recycle) เป็นต้น กรมอุทยานแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (US National Park Service) ได้พยายามกำหนดกรอบของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ มีประเด็นโดยสรุปดังนี้

3.1 สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทอาคาร ให้ความสำคัญกับเรื่องของแสงสว่าง การถ่ายเทของอากาศ ทิศทางลม และความผสมผสานกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

3.2 ระบบคมนาคมและการหมุนเวียน (circulation) ภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับเส้นทางคมนาคมทางเลือก เช่น ทางจักรยาน ทางเดินเท้า ทางขีม้า ทางสำหรับพายเรือ ฯลฯ ควบคู่กับระบบถนน-ลานจอดรถที่เป็นมาตรฐาน และระบบป้าย-สัญลักษณ์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทิศทางและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

3.3 ระบบสาธารณูปโภค เน้นระบบที่ใช้พลังงานอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ อนุรักษ์น้ำ กำจัดน้ำเสียและของเสียอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการนำของเก่ากลับมาใช้ใหม่

3.4 การออกแบบโดยภาพรวม ให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาทั้งในและนอกแหล่งท่องเที่ยว และให้มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อผู้ใช้ประโยชน์สิ่งอำนวยความสะดวกต่อผู้มาเยือนอย่างต่อเนื่อง

4. แนวคิดในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณท้องที่นันทนาการ

สุรเชษฐ์ และศิริลักษณ์ (2535) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการพื้นที่นันทนาการ โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาตินั้นจะต้องคำนึงถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ การสงวนรักษาสภาพแวดล้อมของพื้นที่ให้คงอยู่อย่างไม่เสื่อมสลาย หรือมีไว้ใช้ได้ตลอดไปประการหนึ่ง และประการที่สอง คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ใช้ประโยชน์หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนในพื้นที่ ตลอดจนการให้บริการและอำนวยความสะดวก เช่น การมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีสถานที่พักผ่อน ร้านอาหาร และเครื่องอำนวยความสะดวกอื่นๆ เท่าที่จำเป็น ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกนี้ จัดให้มีขึ้นเพื่อสนองความสะดวก ความพอใจ และความปลอดภัยของผู้ใช้ในพื้นที่ ขณะเดียวกันก็เพื่อป้องกันทรัพยากรในพื้นที่ด้วย

การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งในการจัดการพื้นที่นันทนาการต่างๆ โดยเฉพาะในอุทยานแห่งชาติซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเพื่อสงวนไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ และในขณะเดียวกันก็ใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนทั่วไป ดังนั้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอุทยานแห่งชาติ จะต้องศึกษาและเข้าใจถึงผู้ใช้ประโยชน์หรือนักท่องเที่ยว เช่น ความต้องการหรือจุดมุ่งหมายในการเข้าไปพักผ่อนประเภทหรือกลุ่มของนักท่องเที่ยว ตลอดจนพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวอาจแสดงออกซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อ

ทรัพยากรนั้นธนาคารในพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านั้น นอกจากนี้ลักษณะของพื้นที่และสิ่งแวดล้อมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาสิ่งเหล่านี้ไม่ทำความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่อุทยานแห่งชาติมากเกินไป ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตำแหน่ง หรือแหล่งที่ตั้ง และการออกแบบของสิ่งอำนวยความสะดวก โดยพิจารณาภายใต้ข้อจำกัดของพื้นที่และสามารถบริการแก่นักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกสบาย ความปลอดภัย และความเพลิดเพลินมากที่สุด

การบริการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการบริการท่องเที่ยว

จักรี (2532) ได้กล่าวว่า การบริการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความสะดวกสบายในด้านต่างๆแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้ทรัพยากรนั้นธนาคารที่มีอยู่ ทั้งในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ในการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้รายงานว่าการบริการท่องเที่ยว (tourism services) หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งสิ่งบริการที่รองรับก่อนและหลังการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายและตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน

2. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้กล่าวถึง การบริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. สถานที่พัก
2. บริษัทนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
3. ร้านค้า ร้านอาหาร และนันทนาการ

สุรเชษฐ์ (ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล, 2541) ได้แบ่งองค์ประกอบของสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ข้อมูลข่าวสาร (information) เป็นการบริการข้อมูลที่นักท่องเที่ยวได้รับก่อนไปถึงอุทยานแห่งชาติ
2. โปรแกรมการสื่อความหมาย (interpretative programme) เป็นงานบริการที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้
3. ที่พัก ซึ่งมีหลายรูปแบบจากโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล หรือที่กางเต็นท์
4. การบริการอาหาร เครื่องดื่ม
5. ของที่ระลึกและอื่นๆ

ดรรรชนี (ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล, 2541) ได้แบ่งหน้าที่ในการให้บริการนักท่องเที่ยว ออกเป็น 4 ประการ คือ

1. งานบริการด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น บ้านพัก ร้านค้า ร้านอาหาร ห้องสุขา
2. งานบริการเพื่อรักษาความปลอดภัย เช่น การตรวจตราบริเวณที่พักแรม และแหล่งนันทนาการ เพื่อป้องกันเหตุร้ายต่างๆ
3. งานบริการด้านข้อมูลและการสื่อความหมายธรรมชาติ เช่น ในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว การนำเดินศึกษาธรรมชาติ
4. งานบริการอื่นๆ เช่น การเก็บเงินค่าธรรมเนียม การจัดค่ายเยาวชน การรับเรื่องร้องเรียน

ดรรรชนี (ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล, 2541) ได้ระบุหลักการทั่วไปในการให้บริการในอุทยานแห่งชาติไว้ ดังนี้

1. งานบริการข้อมูลข่าวสาร ต้องมีการบอกกล่าวให้นักท่องเที่ยวเตรียมตัวให้พร้อมและให้ความคาดหวังในมาตรฐานการบริการของอุทยานแห่งชาติ
2. ผู้ให้บริการ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ เข้าใจผู้อื่น อุดมทุน มีอัธยาศัยและมีอารมณ์ดี
3. มีความสม่ำเสมอในการให้บริการ และการบังคับใช้กฎระเบียบต่างๆ
4. ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริการ ควรมีความยืดหยุ่นและแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ดี
5. เจ้าหน้าที่ต้องมีความเข้าใจว่างานบริการคือการสร้างภาพลักษณ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติและประเทศชาติ
6. ผู้ให้บริการต้องเข้าใจและยอมรับว่างานบริการเป็นหน้าที่และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในทุกเวลาและสถานการณ์

7. ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในงานที่ได้รับมอบหมาย
8. ปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ มีการประเมินและรายงานผลอย่างสม่ำเสมอ
9. มีความเสมอภาคในการให้บริการ และตามลำดับก่อนหลัง
10. ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ทรัพย์สินของส่วนรวม และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
11. ไม่เอาเปรียบผู้รับบริการ
12. มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ

3. บุคลากรการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2541) ระบุไว้ว่า บุคลากรการท่องเที่ยว หมายถึง บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการท่องเที่ยว เช่น พนักงานร้านอาหาร พนักงานโรงแรม พนักงานขับรถนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และบุคลากรเหล่านี้ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพดี เนื่องจากเป็นผู้ที่มีโอกาสสร้างความประทับใจ ความพึงพอใจ หรือจะสร้างความรำคาญใจ ความไม่พอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เฉพาะกลุ่มเป้าหมายพิเศษ บุคลากรการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถที่จะให้บริการ เช่น การให้บริการเชิงอนุรักษ์นั้น บุคลากรการท่องเที่ยวจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์วัฒนธรรมให้แก่นักท่องเที่ยวโดยตรง

เอมอร์ (2538) ได้ระบุว่า บุคลิกที่เหมาะสมของบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ได้แก่

1. การเป็นคนมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสม ประกอบด้วย
 - 1.1 มีความภูมิใจในอาชีพของตนเอง ให้บริการด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ
 - 1.2 มีจรรยาบรรณ และจริยธรรมในอาชีพของตน เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีงามของประเทศชาติและส่วนรวม
 - 1.3 มีความอดทนต่อความผิดพลาดของลูกค้า
 - 1.4 มีดุลยพินิจ และมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
2. การเป็นคนที่มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม ประกอบด้วย

- 2.1 มีความรู้ในด้านภาษา ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ
- 2.2 มีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอด เรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี
- 2.3 มีความรู้เรื่องการรักษาความปลอดภัย ทั้งต่อตนเองและนักท่องเที่ยว
- 2.4 มีความรู้รอบตัว เป็นคนทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
- 2.5 มีความรู้เรื่องสันตนาการ เพื่อสร้างความอบอุ่น รื่นรมย์ และบรรยากาศที่ดีต่อนักท่องเที่ยว

ขีดความสามารถในการรองรับ

ความหมายและแนวความคิด

มาตรา (2525) ระบุว่า ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว สองประการ คือ ประการแรก ผลกระทบต่อภาพพจน์ของการท่องเที่ยวคือการลดลงในด้านคุณภาพที่ดึงดูดใจต่อนักท่องเที่ยว และประการที่สอง ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมคือการทำลายสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ดังนั้นเมื่อธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้อง มีการควบคุมนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม ให้พอเหมาะที่จะไม่ให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเร็วเกินไป โดยมุ่งเน้นถึงขีดความสามารถในการรองรับ ทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และจิตวิทยาเป็นหลัก ซึ่งก็หมายถึง การขยายตัวอย่างรวดเร็วของสิ่งก่อสร้างต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความรู้สึกรักของประชากรที่มีต่อนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ง่ายต่อการควบคุมคุณภาพ และทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยว

สันติ (2526) กล่าวว่า ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวหรือกิจกรรมหรือเวลาที่พื้นที่นั้นๆจะรองรับได้ โดยไม่ทำให้สภาพกายภาพและชีวภาพเสื่อมลงอย่างถาวร และทั้งนี้พื้นที่ยังคงคุณค่าเพียงพอที่จะสร้างความพอใจและความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวได้ ในด้านการท่องเที่ยว ขีดความสามารถในการรองรับอาจกำหนดได้โดย

1. พิจารณาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของกิจกรรม

ต่างๆที่นักท่องเที่ยวจะสามารถทำได้ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น

2. พิจารณาทั้งระบบนิเวศวิทยา โดยศึกษาถึงกระบวนการทางธรรมชาติของพืช สัตว์ แหล่งน้ำ เป็นต้น ว่าเป็นอย่างไร และสามารถทนต่อผลกระทบของมนุษย์ที่เป็นสิ่งแปลกปลอมในระบบนิเวศนั้นได้มากน้อยเพียงไร

ดังนั้น การกำหนดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวเพื่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับแต่ละกรณี แต่ละกิจกรรม ในแต่ละพื้นที่เป็นรายๆ ไป เป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่จะได้ตัวเลขที่เหมาะสม ทั้งต่อตัวนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวด้วย

Pearce และ Kirk (1984) กล่าวว่าไว้ว่าความสามารถในการรองรับของสภาพแวดล้อม (environmental carrying capacity) จะพิจารณาได้จากระดับที่นักท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจได้เริ่มทำให้สิ่งแวดล้อมลดคุณค่าลง เช่น การทิ้งขยะมูลฝอย การปล่อยน้ำเสียในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น และความสามารถในการรองรับทางกายภาพ(physical carrying capacity) คือ ระดับที่เริ่มมีการอึดตัวของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร เป็นต้น

O' Reilly (1986) ชี้ให้เห็นว่า ชัดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวสำหรับแต่ละกรณี คือ จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่จะมีได้ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งความหมายนี้ได้ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญสองประการ คือ ประการแรก เป็นจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดของแหล่งท่องเที่ยวที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาได้ ประการที่ 2 เป็นระดับที่การพักผ่อนและการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเริ่มลดลง เนื่องจากหมดความพึงพอใจหรือแหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่เป็นสิ่งดึงดูดอีกต่อไป ซึ่งชัดเจนความสามารถในการรองรับนี้ จะเปลี่ยนแปลงไปตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว เวลา และสถานที่

ชุมพล (2531) กล่าวว่า ชัดความสามารถในการรองรับหรือสมรรถนะการยอมให้มีได้ในระบบสิ่งแวดล้อม (carrying capacity) หมายถึง ความสามารถสูงสุดที่สภาวะแวดล้อม หรือพื้นที่หนึ่ง หรือระบบสิ่งแวดล้อมหนึ่ง จะสามารถมีได้ของสรรพสิ่งร่วมกันในจำนวนสูงสุดได้จำกัด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความอยู่ดีมีสุขของสรรพสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

การที่จะทราบว่าพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมหนึ่งๆถึงจุดที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่นั้น สังเกตได้จากสิ่งที่ปรากฏขึ้นตามธรรมชาติ หรือสภาพแวดล้อมนั้นแสดงออกมา เช่น มีการพังทลายของดิน

ต้นไม้ตาย เป็นต้น แสดงว่าสภาพแวดล้อมดังกล่าวเกินจุดที่เหมาะสมไปแล้ว ต้องมีการแก้ไขและป้องกันต่อไป เพราะความสามารถสูงสุดของพื้นที่ใดๆ จะแปรผันตามปัจจัยของสิ่งแวดล้อมในขณะนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้เราสามารถแก้ไขปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงความสามารถสูงสุดของพื้นที่หรือสภาวะแวดล้อม ซึ่งอาจกระทำได้โดย

- 1.ปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่างๆให้เหมาะสมกับความต้องการ ในปริมาณและสัดส่วนที่พอเหมาะ
- 2.ปรับปรุงโดยการนำเอาผลิตผลส่วนที่เกินออกไปใช้ประโยชน์ ซึ่งเท่ากับเป็นการเพิ่มความสามารถของพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมไปพร้อมๆกัน
- 3.พยายามให้มีการกระจายตัว โดยเฉพาะในช่วงที่สภาพแวดล้อมไม่อำนวยต่อการรวมกลุ่มเพียงจุดเดียว ซึ่งจะเป็นการทำลายสภาพแวดล้อม และความหลากหลายของพื้นที่ เพราะการกระจายและความหลากหลายของสิ่งแวดล้อมจะช่วยในการเพิ่มความสามารถของพื้นที่และระบบสิ่งแวดล้อมนั้นๆ

Neilson และคณะ (อ้างโดย ทักษิณา, 2533) ได้สร้างแบบจำลองความพอใจของผู้ใช้ แบบจำลองนี้ได้อธิบายว่า ระดับความพอใจของผู้ใช้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น น้ำตก ทะเล ชายทะเล สะพานข้ามแม่น้ำ ฯลฯ จะมีขีดจำกัด ณ จุดหนึ่งเท่านั้น หากพื้นที่ใดมีผู้ใช้เกินจุดระดับความพอใจของผู้ใช้พื้นที่ ก็จะลดลงและจะลดลงเรื่อยๆ ตามจำนวนผู้ใช้พื้นที่ที่เพิ่มมากขึ้น แบบจำลองนี้ยังให้ข้อคิดเพิ่มเติมอีกว่า มีตัวแปรอีกสองตัวที่ไม่ควรละเลยคือ ตัวแปรแรก ได้แก่จำนวนครั้งที่ใช้พื้นที่ และตัวแปรที่สอง คือ จำนวนคนที่ผู้ใช้พื้นที่ต้องเกี่ยวข้องด้วย เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวคนหนึ่งต้องเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่เคยไปมาแล้ว ได้พบกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพเดิม พบปะกับคนท้องถิ่นเดิม ก็จะทำให้ระดับความพอใจลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับการเดินทางครั้งแรก

จากความหมายและแนวคิด ในเรื่องขีดความสามารถในการรองรับ จึงมีความจำเป็นต้องมีการศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกำหนดเป็นกรอบในการวางแผน การจัดการเพื่อการพัฒนาสภาพแวดล้อม ทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหา อันอาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้สภาพแวดล้อมอย่างมีระบบที่ดี จะนำมาซึ่งข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจวางแผนโยบาย แผนงาน เพื่อการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการและถ้ามีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในระยะเวลาพอสมควรแล้ว การศึกษาเหล่านี้จะเป็นเครื่องกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของเอกชน และของรัฐในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมชีวกายภาพและการบริการไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นได้ในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นิตยา (2526) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรเพศชายและหญิง มีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมในทุกๆเรื่องไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา อายุ และอาชีพที่ต่างกัน ทำให้ประชากรมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมต่างกันในบางเรื่อง

Reynold (อ้างโดย กุณฑลทิพย์, 2526) พบว่าปัจจัยทางกายภาพ มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับความพอใจ ลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏเป็นที่ดึงดูดใจ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด และลักษณะกายภาพอื่นๆ ก็มีความสัมพันธ์ต่อความพอใจ

ปรียาพร (2527) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนาลำน้ำความสะอาดบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยสรุปว่า นักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและหญิง อายุที่แตกต่างกัน และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแผนการพัฒนาลำน้ำความสะอาดบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึงไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับทางด้านการศึกษา นั้น นักท่องเที่ยวที่มี การศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแผนการพัฒนาลำน้ำความสะอาดบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแตกต่างกัน โดยมีแนวโน้มว่านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นในทางบวกมากกว่านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

Yi-Fu Tuan (อ้างโดย ปรียาพร, 2527) ศึกษาเรื่องการรับรู้ทางสิ่งแวดล้อม และค่านิยมของกลุ่มประชาชนต่างๆ พบว่า กลุ่มคนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ทางสิ่งแวดล้อม และค่านิยมทางสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน แต่ละบุคคลจะมีส่วนถ่ายทอดลักษณะค่านิยมของตนเองสู่สังคมแตกต่างกัน เนื่องจากการรับรู้ที่แตกต่างกัน ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีโอกาสมากกว่าในการเดินทางไปสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ดีกว่า จึงส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีด้วย

ปองจิต (2529) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องค่านิยมของนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม บริเวณสถานตากอากาศชะอำ และจากการสอบถามความต้องการในการพัฒนาชายหาดชะอำควรที่จะได้พิจารณา ดำเนินการปลูกต้นไม้ชายทะเลบริเวณชายหาดบางแห่ง เพื่อให้ความร่มรื่น และเพื่อความสวยงามของชายหาด นอกจากนี้ควรพิจารณานำเอาเทศบัญญัติบางประการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาความสะอาดโดยทั่วไป ให้มีผลบังคับใช้ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

พันทิพา (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้สรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ระยะการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ประเภทของกลุ่มเดินทาง ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้ง ในรอบปี และความสนใจในประเภทของกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

สิทธิรัตน์ (2531) ได้ศึกษาค้นคว้าขีดความสามารถทางสังคมสำหรับการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ พบว่า ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและสภาพแวดล้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีบริการอยู่บนชายหาด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางจนถึงค่อนข้างดี และพบว่าระดับความหนาแน่นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจสูงสุด คือ 15.023 ตารางเมตรต่อคน โดยมีปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจ ก็คือ ตัวแปรทางการศึกษา ภูมิภาค นำมา รายได้ ซึ่งเป็นตัวแปรด้านลักษณะบุคคลของนักท่องเที่ยว ส่วนรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจ ได้แก่ จำนวนวันพัก เวลาพักผ่อน ระยะห่างที่ต้องการและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อม เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมการพักผ่อนที่มีความสัมพันธ์กับระดับความหนาแน่นที่พึงพอใจมีเพียงกิจกรรมเดียว คือ กิจกรรมขี่จักรยาน

Hendee และคณะ (อ้างโดย ชุติพร, 2531) พบว่าผู้ที่เติบโตและถูกเลี้ยงดูในเมือง มีแนวโน้มที่จะสนใจและนิยมออกไปพักผ่อนหย่อนใจในพื้นที่ป่าธรรมชาติมากกว่าผู้ที่เติบโตและถูกเลี้ยงดูอยู่ในชนบท ทั้งนี้เพราะคนในชนบทอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติอยู่แล้ว

Young และ Flowers (อ้างโดย ชูลิพร, 2531) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวใน Cook Country Forest Preserve District (CCFPD) ในสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการป้องกันผลกระทบ อันอาจเกิดจากการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อพื้นที่และลักษณะของพื้นที่ป่าไม้ตามธรรมชาติ ซึ่งมีความเงียบสงบ และไม่ต้องทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติใดๆในพื้นที่ เช่น การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการนั่งนอนการ นักท่องเที่ยวมีความต้องการพักผ่อนในสภาพที่เป็นธรรมชาติมากกว่า

ดารากร (2532) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ได้สรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีลักษณะพื้นฐานในด้าน เพศ อายุ การศึกษา รายได้อย่างไร นักท่องเที่ยวมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพพื้นที่ และทรัพยากรธรรมชาติได้ใกล้เคียงกัน ไม่แตกต่างกัน

เสาวนิต (2533) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน ส่วนสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ ได้แก่ ความร่มรื่นบริเวณชายหาด ทางลงสู่ชายหาด อุปสรรคของโขดหินต่อกิจกรรมการพักผ่อน ปริมาณถังขยะ การตั้งร้านอาหารบนชายหาด จำนวนแผ่นป้ายสื่อความหมาย การเลือกที่ตั้งแผ่นป้าย และการปลูกสร้างเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์การเที่ยวชายทะเลต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมบริเวณชายหาดแตกต่างกัน

จิรวลัย (2534) ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการศึกษาประเมินความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการสื่อความหมายของผู้มาพักผ่อนที่สวนหลวง ร.9 โดยสรุปว่า อาชีพ รายได้ของนักท่องเที่ยว ที่มาพักผ่อนที่สวนหลวง ร.9 ที่แตกต่างกัน มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสื่อความหมายไม่แตกต่างกัน

อภิวรรณ (2534) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและการพัฒนาสถานที่พักผ่อน ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า เพศ การศึกษา ที่อยู่ปัจจุบัน ระยะเวลาที่พักค้างแรม จำนวนครั้งที่เคยมาพัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อน ที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ลำพอง (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว อยู่ในสภาพที่เริ่มเสื่อมโทรม แต่นักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และจำนวนวันพักที่ต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น เพศ เขตที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน ประสบการณ์การท่องเที่ยว สะพานต่างๆ จำนวนครั้งที่มาสะพานข้ามแม่น้ำแคว และกิจกรรมการพักผ่อนที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแควแตกต่างกัน

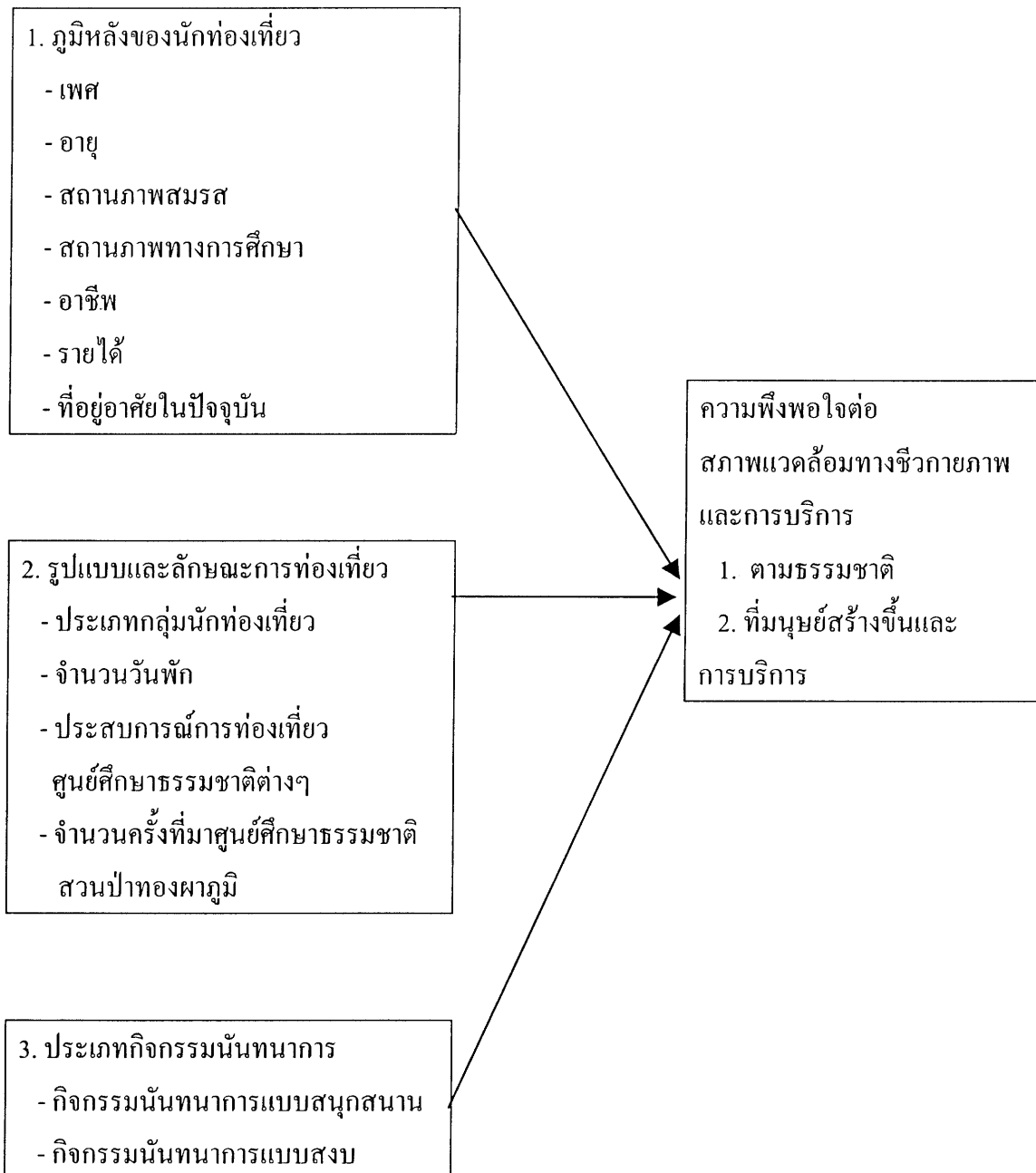
นิกร (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพ รong รายได้ จำนวนครั้งที่เคยมาเที่ยว แหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ในการมาเที่ยว และระยะเวลาในการเดินทาง เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ส่วน อายุ อาชีพหลัก ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05 (Chi-square test)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสรุปสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรอิสระไว้ดังนี้ คือ

1. ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และที่อยู่อาศัยปัจจุบัน

2. รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว ได้แก่ ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ และจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ

3. ประเภทกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน ซึ่งได้แก่ เล่นน้ำ ตกปลา เล่นเกมส์ ร้องเพลง สังกะสี และกิจกรรมนันทนาการแบบสงบ ซึ่งได้แก่ ถ่ายภาพ ปิกนิก-รับประทานอาหาร นั่งหรือนอนเปลื้อง และเดินเล่น

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามที่ได้กำหนดในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ดังนี้

1. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

2. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

2. นักท่องเที่ยวที่มีรูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยวแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

3. นักท่องเที่ยวที่มีประเภทกิจกรรมนันทนาการแตกต่างกัน จะมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

ผู้วิจัยได้กำหนดอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ
2. เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
3. แบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่มีทั้งคำถามปลายเปิดและปลายปิด มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ

- ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

- ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ

วิธีการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวเฉพาะชาวไทย ที่มาพักผ่อนศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงการสำรวจเดือนสิงหาคม-ตุลาคม 2544 การเก็บตัวอย่าง

กลุ่มประชากรจะเก็บในวันธรรมดา วันหยุดราชการ เสาร์-อาทิตย์ และช่วงวันหยุดราชการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของนักท่องเที่ยว รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว และความคิดเห็นที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากรได้มากที่สุด (เหตุผลที่เก็บประชากรกลุ่มตัวอย่าง เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย เพราะว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวแล้ว นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีน้อยมาก)

หน่วยที่ทำการวิเคราะห์(unit of analysis) คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เอกสาร หนังสือ นิตยสารและงานวิจัย เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย

3. กำหนดประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงการสำรวจเดือนสิงหาคม 2544 ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อใช้ทดสอบแบบสอบถาม (pre-test) โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ซึ่งใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หลังจากทดสอบความเที่ยงตรง (validity) ของแบบสอบถาม โดยการปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์แล้ว และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

4. กำหนดตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร (demand side) กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 200 คน (กลุ่มตัวอย่างนี้ ได้มาจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขึ้นเอง ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่ได้ทำการเก็บข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละปี ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถใช้สูตรการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใดๆ ได้) ที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในช่วงเดือน สิงหาคม-ตุลาคม 2544

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ เมื่อผู้วิจัยได้ทำบรรณาธิกรณแล้ว นำแบบสอบถามทั้งหมดมาเข้ารหัส (coding) และประเมินโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล SPSS และการทดสอบสมมติฐานยอมรับความมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) สรุปข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยงที่ต้องการศึกษา ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่า t-test ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองกลุ่ม ว่ามีค่าเฉลี่ยของกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ ค่า F-test ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสามกลุ่มขึ้นไป ว่ามีค่าเฉลี่ยของกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่ และใช้วิธีการของ Scheffe' ในการทดสอบความแตกต่างกันของค่าเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มย่อย (บุญเรียง, 2531)

สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัย

สถานที่ทำการวิจัย คือ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ตำบลห้วยเขย่งอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ระยะเวลาทำการวิจัย

ระยะเวลาทำการวิจัย คือ การศึกษาในครั้งนี้ เริ่มทำการศึกษาระหว่างเดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2544

ผล

จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2.1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว รูปแบบลักษณะการท่องเที่ยวและประเภทกิจกรรมนันทนาการ

2.2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณ
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

โดยลักษณะทั่วไปบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะทางกายภาพ

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นสวนป่าภายใต้ความรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ตั้งอยู่ที่ท้องที่ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากตัวอำเภอทองผาภูมิ ประมาณ 22 กิโลเมตร (ภาพที่ 2) อยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 องศา 38 ฟลิปดาเหนือ ถึง 14 องศา 46 ฟลิปดาเหนือ และเส้นแวงที่ 98 องศา 37 ฟลิปดาตะวันออก ถึง 98 องศา 46 ฟลิปดาตะวันออก ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสูงชันทั้งสองข้าง ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 400 เมตร (รัศมี, ม.ป.ป.)

การเดินทางไปยังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 323 จากจังหวัดกาญจนบุรีถึงอำเภอทองผาภูมิ ระยะทาง 147 กิโลเมตร และเดินทางโดยทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3272 ไปยังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ระยะทาง 21 กิโลเมตร

1. ลักษณะดิน

ลักษณะดินในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จัดเป็นชุดดินปากช่อง (ภาพที่ 3) อยู่ใน Reddish Brown Lateritic Soils (National) และ Oxic Paleustults; clayey, kaolinitic, isohyperthermic (USDA) ดินชั้นบน มีความลึกไม่เกิน 20 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนปนทรายและดินร่วนปนดินเหนียว สีพื้นสีน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยา ดินเป็นกรดปานกลางถึงกรดเล็กน้อย ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.0-6.5 ดินบนตอนล่างมีความลึกระหว่าง 20-40 เซนติเมตร เนื้อดินเป็นดินเหนียวหรือดินร่วนปนดินเหนียวสีแดง หรือสีเข้มของน้ำตาลปนแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดแก่ถึงกรดปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 5.5-6.0 ส่วนดินชั้นล่าง เนื้อดินเป็นดินเหนียว สีแดงเข้มหรือสีแดง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดแก่ ค่าความเป็นกรมเป็นด่างประมาณ 5.0-5.5 (กรมพัฒนาที่ดิน, 2537)

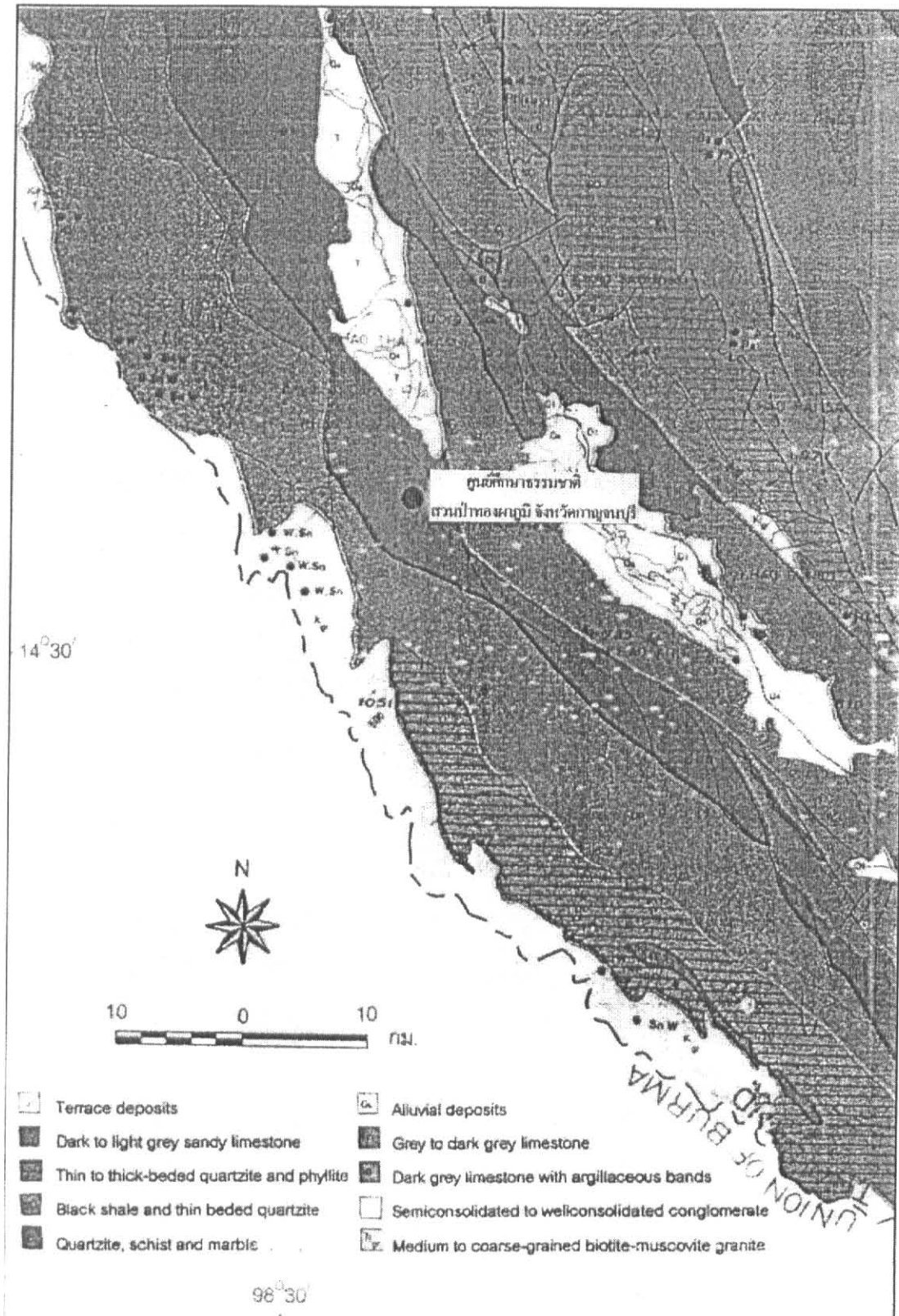
ผลการวิเคราะห์คุณสมบัติทางเคมีของตัวแทนดินชุดนี้ พบว่า ดินบนซึ่งมีความหนาประมาณ 30 เซนติเมตร มีปริมาณอินทรีย์วัตถุสูง มีการอิมตัวด้วยประจุบวกที่เป็นด่าง ปานกลางถึงค่อนข้างสูง มีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกค่อนข้างสูง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืชค่อนข้างต่ำ มีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชปานกลางถึงค่อนข้างสูง ส่วนดินล่างมีความลึกตั้งแต่ 30 เซนติเมตรลงไป มีการอิมตัวด้วยประจุบวกที่เป็นด่างปานกลาง มีความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวกปานกลาง มีปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำมาก และมีปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่ำมาก (กรมพัฒนาที่ดิน, 2537)

2. ลักษณะหิน

ลักษณะหินในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในกลุ่มหินตะกอนและหินแปร (ภาพที่ 4) ในมหายุคมีโซโซอิก (mesozoic) ซึ่งอยู่ระหว่างมหายุคซีโนโซอิก (cenozoic) กับพาลีโอโซอิก (palaeozoic) มีอายุระหว่าง 230 ถึง 65 ล้านปี จัดเป็นหินยุคจูแรสสิก (jurassic) มีอายุระหว่าง 195 ถึง 141 ล้านปี ลักษณะเป็นหินปูน สีเทาถึงเทาอ่อน

3. ลักษณะอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศจากการตรวจวัดข้อมูลของสถานีตรวจอากาศอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เฉลี่ยในรอบ 30 ปี พบว่า ลักษณะอากาศแบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ระยะเวลาเป็นช่วงของลมฝ่ายใต้พัดมาปกคลุมทำให้อากาศร้อนอบอ้าว โดยอากาศจะร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายน ส่วนฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงพฤศจิกายน เป็นช่วงที่ยาวนานที่สุด โดยได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดียทำให้เกิดฝนตก ซึ่งฝนที่ตกส่วนใหญ่เป็นแบบ Thunderstorm และ Orographic ซึ่งมีความหนักเบาและระยะเวลาการตกไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณไอน้ำในอากาศและสภาพพื้นที่ ฝนจะตกมากในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงกันยายน ส่วนฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายน จนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากความกดอากาศสูงจากประเทศจีนพัดพาความหนาวเย็นและความแห้งแล้งมาปกคลุมทำให้อากาศเย็นลง

ภาพที่ 4 ลักษณะหินบริเวณศูนย์ศึกษารัฐศาสตร์ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน (2537)

ส่วนลักษณะภูมิอากาศทั่วไป เนื่องจากบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิตั้งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ลักษณะภูมิอากาศแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลางด้วยกัน คือ อากาศร้อนจัดในฤดูร้อนและหนาวจัดในฤดูหนาว ส่วนในฤดูฝนมีฝนตกปานกลางและตกต้องตามฤดูกาล โดยลักษณะอากาศทั่วไป พบว่า มีปริมาณฝนรายปี 1,764.6 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 156 วัน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 26.5 องศาเซลเซียส ปริมาณการระเหยน้ำรายปี 1,934.1 มิลลิเมตร และความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ร้อยละ 83

ลักษณะทางชีวกายภาพ

1. สวนป่าทองผาภูมิ

สวนป่าทองผาภูมิ ตั้งอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยเขย่ง พื้นที่ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6 และ 8 ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 จนถึงปัจจุบัน ปลูกสร้างสวนป่าแล้ว จำนวนเนื้อที่ทั้งสิ้น 18,771.16 ไร่ แบ่งเป็นสวนป่าไม้สัก จำนวน 13,138.74 ไร่ (ร้อยละ 70.12) สวนป่าไม้ยางพารา จำนวน 1,641.36 ไร่ (ร้อยละ 8.74) สวนป่าไม้ยูคาลิปตัส จำนวน 1,537.87 ไร่ (ร้อยละ 8.05) สวนป่าไม้เลื้อย จำนวน 1,084.44 ไร่ (ร้อยละ 5.79) และสวนป่าไม้อื่นๆ จำนวน 1,368.75 ไร่ (ร้อยละ 7.29)

2. ชนิดป่า

ชนิดป่า บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีดังนี้

2.1 ป่าเบญจพรรณ (mixed deciduous forest) เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ ปกคลุมตั้งแต่แม่น้ำงานไปถึงยอดเขา ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจที่พบ ได้แก่ ประดู่ แดง ตะแบก เสลา สมอไทย นอกจากนี้ยังมีไม้ชนิดต่างๆ ขึ้นปะปนอยู่เป็นจำนวนมาก

2.2 ป่าเต็งรัง (deciduous dipterocarp forest) พบบริเวณที่สูงๆ เช่น บริเวณใกล้ยอดเขา สภาพเป็นป่าโปร่ง ไม่มีค่าทางเศรษฐกิจที่พบ ได้แก่ ไม้เต็ง รัง

2.3 ป่าดงดิบเขตร้อนและป่าดงดิบกึ่งเขตร้อน (tropical evergreen and semi tropical forest) พบบริเวณใกล้แหล่งน้ำ พันธุ์ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ยางนา ตะเคียนทอง กระบาก

3. ปูราชินี หรือ ปูสามสี (regal crab)

ปูราชินี หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า ปูสามสี เป็นปูน้ำจืดในกลุ่มสัตว์ 10 เท้า (อันดับ decapoda) สัตว์กลุ่มนี้มีหัวและส่วนกลางของลำตัวปกคลุมด้วยเปลือกหนา เรียกว่ากระดองที่มีขาเชื่อมต่อกัน 5 คู่ ขาหน้า 1 คู่ เปลี่ยนเป็นก้ามเพื่อใช้จับอาหารและป้องกันตัว อาศัยอยู่ในน้ำ หายใจทางเหงือก

ปูราชินี เป็นปูป่าชนิดหนึ่งที่มีรูปร่างหน้าตาเหมือนปูน้ำจืดทั่วไป ที่แปลกก็คือ ลำตัวมี 3 สี คือสีของปากและขาเป็นสีแดงส้ม ก้ามเป็นสีขาว กระดองเป็นสีน้ำเงินอมม่วงแต่บริเวณขอบกระดองจะเป็นสีขาว คุณลักษณะของสีธงชาติไทย สีของปูจะสดใสเต็มที่ในช่วงฤดูฝน เนื่องจากเป็นช่วงที่มีอาหารอุดมสมบูรณ์ขนาดโตเต็มที่วัดความกว้างของกระดองได้ประมาณ 5 เซนติเมตร

3.1 การจำศีล

ในฤดูแล้งจะเป็นระยะที่ปูราชินีจำศีลนาน 9 เดือน ในระยะนี้จะพบว่าสีของลำตัวจะซีดกว่าระยะที่ปูสมบูรณ์เต็มที่ ในฤดูฝน ฝนแรกที่ตกลงมาจะเป็นสัญญาณเตือนให้รู้ว่าระยะเวลาของการจำศีลได้สิ้นสุดลงแล้ว ปูก็จะพากันคลานออกจากกรูเพื่อหาอาหารและผสมพันธุ์

3.2 อาหาร

ลูกปลา กุ้ง หอยและซากพืชต่าง ๆ

3.3 การผสมพันธุ์

ตลอดระยะเวลา 3 เดือนของฤดูฝน ปูราชินีจะมีสภาพสมบูรณ์เต็มที่ พร้อมทั้งจะผสมพันธุ์ และกินอาหารไว้สำหรับการจำศีลในฤดูแล้ง ไข่ของปูราชินี มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 มิลลิเมตร เมื่อไข่แตกออก จะเป็นลูกปูเล็ก ๆ ลูกปูเหล่านั้นจะเกาะอยู่ที่ใต้ท้องแม่กินเศษไข่แดงที่ติดตัวลูกปูออกมาเป็นอาหาร จนกระทั่งกระดองของลูกปูแข็ง จึงออกจากใต้ท้องแม่หากินตามลำพังต่อไป

3.4 การลอกคราบ

เนื่องจากปูมีเปลือกแข็งหุ้มตัว จึงไม่อาจจะขยายลำตัวได้ด้วยการเจริญเติบโตแบบสัตว์ทั่วไป ดังนั้น ปูตัวเล็กๆจึงมีการลอกคราบบ่อยมากในแต่ละปีเพื่อให้ตัวโตขึ้น อัตราการลอกคราบจะลดลงเหลือเพียงปีละครั้ง และเมื่อถึงเวลาหนึ่งจะไม่ลอกคราบอีกเลย

ขั้นตอนการลอกคราบของปูราซิณี เริ่มจากที่กินอาหารอิ่มเต็มที่แล้วและร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงก็จะเตรียมตัวลอกคราบ โดยดูดแคลเซียมไปไว้ที่ตับและดูดน้ำออกจากร่างกายให้ตัวหดเล็กลงเรื่อย ๆ เพื่อจะได้ถอดกระดองออก เมื่อกระดองบริเวณท้องแตกออก ปูจะค่อยๆดึงตัวและขาออกมา ซึ่งจะมีขนาดเล็กสืบเป็นปูใหม่ จากนั้นปูจะรีบดูดน้ำเข้าร่างกาย ในช่วงนี้ปูจะแอบซ่อนตัวเนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ประมาณ 24 – 48 ชั่วโมง ร่างกายจะคายแคลเซียมจากตับมาสะสมไว้บริเวณกระดอง จนกระทั่งกระดองแข็งแล้วก็จะมีขนาดของลำตัวใหญ่กว่าเดิม

3.5 ถิ่นที่อยู่อาศัย

การกระจายพันธุ์ของปูราซิณี ขอบเขตจำกัด จะพบอยู่ในแถบเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณป่าพรุน้ำจืด และริมห้วย

3.6 ความสำคัญ

เป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ของป่าพรุน้ำจืด โดยช่วยในการกำจัดสิ่งที่เหลือจากกิจกรรมของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ และซากอาหารต่าง ๆ

3.7 สถานการณ์ในปัจจุบัน

เนื่องจากปูราซิณีมีลักษณะสวยงาม เป็นสัตว์ที่พบเฉพาะถิ่น (endemic species) จึงเป็นที่ต้องการของผู้พบเห็น ทำให้ปูมีปริมาณลดน้อยลงซึ่งมีโอกาสที่จะสูญพันธุ์ได้ในอนาคต ถ้าไม่ช่วยกันอนุรักษ์ตั้งแต่บัดนี้

4. ค้างคาวคุณกิตติ

4.1 ความเป็นมา

เดือนตุลาคม พ.ศ.2516 คณะสำรวจจากศูนย์รวบรวมวัสดุอุเทศ ฯ นำโดย คุณกิตติ ทองลงยา ได้เดินทางไปเก็บตัวอย่างค้างคาว ในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ 8 ชนิด และ 1 ใน 8 ชนิด ซึ่งเก็บได้จากถ้ำวังพระ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี นั้น เป็นค้างคาวที่มีขนาดเล็กมาก มีน้ำหนักเพียง 2 กรัมเท่านั้น และไม่อาจจัดไว้ในวงศ์ใดของค้างคาวที่เคยพบมาก่อนได้เลย

ดร. จอห์น อี ฮิลล์ แห่งบริติช มิวเซียม ได้ตั้งชื่อวงศ์ของค้างคาวชนิดนี้ว่า *Craseonycteridae* และตั้งชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Craseonycteris thonglongyai* เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ค้นพบ ภายหลังจากพบค้างคาวคุณกิตติ Guinness Book of Record จึงบันทึกเรื่องราวของค้างคาวชนิดนี้ไว้ในปี ค.ศ.1977 (พ.ศ.2520) ว่า ค้างคาวคุณกิตติ ซึ่งค้นพบที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ประเทศไทย ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีขนาดเล็กที่สุดในโลก ความกว้างช่วงปีก 160 มิลลิเมตร และหนักเพียง 2 กรัมเท่านั้น

การตั้งชื่อของสัตว์ครั้งล่าสุดเมื่อ 80 กว่าปีมาแล้ว จากนั้นก็ไม่มีมีการค้นพบและตั้งชื่อของสัตว์นี้ขึ้นใหม่อีกเลย จนกระทั่งมีการค้นพบค้างคาวคุณกิตตินี้เอง และอาจเป็นการตั้งชื่อครั้งสุดท้ายในโลกด้วย

4.2 ความเป็นอยู่

ชีวิตความเป็นอยู่ของค้างคาวคุณกิตตินั้น ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์กันอย่างจริงจัง ปรากฏว่าค้างคาวคุณกิตติต้องการถ้ำที่อยู่ที่มีลักษณะพิเศษหลายประการ จึงทำให้เราพบค้างคาวกิตติในถ้ำบางแห่งเท่านั้น นอกจากนั้นแล้ว พื้นที่ป่ายังสำคัญต่อค้างคาวคุณกิตติมาก เพราะเป็นแหล่งหาอาหาร โดยที่ค้างคาวคุณกิตติจะบินโฉบแมลงตามยอดไม้เป็นอาหาร แต่ยังไม่ทราบว่าป่าแบบไหนที่มีแมลงดังกล่าวอาศัยอยู่ ตลอดจนการถูกรบกวนนั้น จะเป็นภัยร้ายแรงต่อค้างคาวคุณกิตติอย่างมาก

ค้างคาวคุณกิตติมีบริเวณหากินจำนวนมาก โดยจะออกไปหากินที่ใกล้ๆจุดเดิมทุกครั้งและจุดนั้นจะไม่เกิน 1 กิโลเมตร จากถ้ำอาศัย เป็นที่น่าสังเกตว่าเส้นทางที่ค้างคาวคุณกิตติใช้หากินนั้น จะเป็นแนวพุ่งออกไปจากปากถ้ำ และเส้นทางบินออกหากินมีอยู่ถึง 4 เส้นทาง จำนวนค้างคาวที่ปรากฏบนเส้นทางบินแต่ละเส้นทางจะเปลี่ยนแปลงทุกวัน

ค้างคาวคุณกิตติมีความอ่อนไหวต่อความแปรปรวนของสภาพอากาศอย่างมาก เพียงแค่อุณหภูมิต่ำกว่า 18 องศาเซลเซียส ค้างคาวคุณกิตติจะไม่ออกจากถ้ำ เพราะไม่สามารถทนความหนาวเย็นได้ และถ้ามีพายุหรือฝนตกหนักจะไม่ออกหากินเลย เป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าสัตว์ขนาดเล็กจะต้องออกหาอาหารกินตลอดเวลา เพื่อให้อาหารเพียงพอสำหรับการเผาผลาญในร่างกาย แต่ค้างคาวคุณกิตติกลับตรงกันข้ามกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่มีขนาดเล็กชนิดอื่นๆ มันใช้เวลาหากินสั้นมาก ในแต่ละวันค้างคาวคุณกิตติจะออกหากินเพียง 2 ครั้ง คือ เวลาเช้าและค่ำ แต่ทุกครั้งจะให้เวลาบินโฉบจับแมลงอย่างมากที่สุด 20 นาที เวลาที่เหลือตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน จะหลบซ่อนตัวอยู่ในถ้ำ

4.3 การสืบพันธุ์

ประมาณปลายเดือนเมษายน เป็นฤดูกาลที่ค้างคาวคุณกิตติมีลูกอ่อน ค้างคาวคุณกิตติจะออกลูกปีละครั้งละ 1 ตัว จากการศึกษาค้างคาวในต่างประเทศมีรายงานหลายฉบับยืนยันว่า ลูกอ่อนของค้างคาวโดยทั่วไปจะเกาะติดกับหน้าอกแม่จนกว่าจะเริ่มบินได้จึงแยกออกไป ลักษณะการเกาะของลูกค้างคาวคุณกิตติบนอกแม่ โดยลูกอ่อนใช้ปากกัดบริเวณหน้าอกแม่ไว้ แต่สำหรับลูกค้างคาวคุณกิตติจะกลับกัน คือ ลูกอ่อนจะห้อยหัวลงเอาขาทั้งสองข้างกอดคอแม่ไว้ แล้วใช้ปากเกาะยึดอวัยวะพิเศษ ซึ่งมีสีแดงคล้ายหัวนม 2 อัน ที่ยื่นออกมาจากบริเวณใกล้อวัยวะเพศของแม่

ค้างคาวคุณกิตติมีความอ่อนไหวต่อผลกระทบจากสภาพแวดล้อมอย่างมาก ทั้งยังมีข้อจำกัดในการดำรงชีพหลายประการดังที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับปัจจัยอื่นๆ เช่น สภาพป่าที่ถูกทำลาย ถ้ำที่อยู่อาศัยถูกรบกวนหรือถูกน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อน โอกาสการมีชีวิตรอดของค้างคาวคุณกิตติคงจะมีไม่มากนัก

5. ป่าพรุ

ป่าพรุ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นพื้นที่บึงหรือหนองน้ำที่ค่อนข้างตื้นเขิน มีพืชจำพวกกก และหญ้าต่างๆ ขึ้นทับถมกัน เป็นชั้นหนาๆ บึงหรือหนองน้ำที่ค่อนข้างตื้นเขินนั้น เมื่อมีหญ้ากกและพืชล้มลุกอื่นๆ เกิดขึ้นและตายทับถมกันเป็นเวลานานๆ บริเวณบางแห่งของพรุนั้นย่อมตื้นเขินมากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ไม้พุ่ม (shrubs) และไม้ยืนต้น (trees) เจริญเติบโตขึ้นได้ในบริเวณนั้นเมื่อเวลาผ่านไปเนิ่นนานมากยิ่งขึ้นความหลากหลายของพันธุ์พืชทั้งพืชล้มลุก ไม้พุ่ม และไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ ก็ยิ่งเกิดเพิ่มพูนมากยิ่งขึ้นเอื้ออำนวยให้สัตว์ป่าชนิด

ต่าง ๆ เข้ามาอาศัยได้มากในระยะแรกๆ เป็นสัตว์จำพวกกินพืช (herbivores) ต่อมาก็เป็นสัตว์จำพวกกินเนื้อ (carnivores) ตามเข้ามาอาศัยอยู่ในป่าประเภทนี้ด้วยป่าพรุที่สมบูรณ์นั้นจึงมีพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ซับซ้อนมากมายหลายชนิดตลอดจนมีการสะสมตัวของซากพืชและอินทรีย์วัตถุจำนวนมากเป็นชั้นหนา เมื่อเวลาผ่านไปนับได้หลายพันปีเราเรียกซากพืชและอินทรีย์วัตถุที่สะสมกันหนาเป็นเวลานานนี้ว่า “ดินอินทรีย์ (peat)” และเรียกป่าที่มีดินอินทรีย์เป็นองค์ประกอบที่พื้นป่านี้ว่า

“ป่าพรุ (peat swamp forest)”

ป่าพรุ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีน้ำจืดท่วมขังตัวอยู่ในบริเวณที่มีการยุบตัวของพื้นดิน (sinkhole) พรุประเภทนี้มักปรากฏตามยอดเขาและหุบเขาเป็นบริเวณแคบๆ ไม่กว้างใหญ่นัก ซากพืชและอินทรีย์วัตถุที่เกิดจากสังคมพืชในพื้นที่เช่นนี้ถูกย่อยสลายไปได้บางส่วน มักถูกชะล้างไปตามกระแสในฤดูน้ำหลาก ทำให้ชั้นดินอินทรีย์ของพื้นที่พรุประเภทนี้มีความหนาไม่มากนัก พื้นที่พรุประเภทนี้เกิดขึ้นกระจัดกระจายเป็นหย่อมเล็กหย่อมน้อย การย่อยสลายของซากพืชและอินทรีย์วัตถุอื่นๆ ในพรุระยะเริ่มแรกเป็นไปได้ยากเนื่องจากพื้นที่พรุมีน้ำซึ่งเป็นกรด ท่วมขังอยู่ แสงแดดที่ส่องทะลุถึงพื้นดินได้มีน้ำก็มีน้อยเต็มที เมื่อซากพืชและอินทรีย์วัตถุต่างๆ จมอยู่ใต้ผิวน้ำตลอดเวลาทำให้กระบวนการย่อยสลายโดยจุลินทรีย์ที่ใช้ ออกซิเจนเป็นเชื้อเพลิงซึ่งมีอยู่หลายชนิดในน้ำเป็นไปได้ช้าๆ ถึงแม้ว่าน้ำในพรุจะไม่หยุดนิ่ง มีการไหลเอื่อยๆ ตลอดเวลา ทำให้มีออกซิเจนละลายปนลงในน้ำอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็มีปริมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการย่อยสลายอินทรีย์วัตถุ โดยจุลินทรีย์ในสภาพบอบกที่ไม่มีน้ำท่วมขัง ด้วยเหตุที่กระบวนการย่อยสลายเป็นไปอย่างเชื่องช้านี้ คาร์บอนไดออกไซด์ที่เกิดจากกระบวนการย่อยสลายภายในป่าพรุจึงมีปริมาณน้อยกว่าป่าบกมาก ส่วนการสลายตัวของซากพืชและอินทรีย์วัตถุต่างๆ โดยอาศัยตัวการที่เป็นจุลินทรีย์ซึ่งไม่ใช้ออกซิเจนเป็นเชื้อเพลิงนั้น ก็เป็นไปได้โดยยากเช่นกัน ยกเว้นในพื้นที่พรุซึ่งน้ำที่ท่วมขังถูกปิดกั้นจนไม่ไหลเวียนถ่ายเท เช่น ตามขอบพรุบางแห่งทำให้เกิดกระบวนการหมักหมม (fermentation) จึงเป็นเหตุให้เกิดกาซมีเทน (methane) ขึ้นในบริเวณนั้น

ดินพรุ

ดินพรุ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จัดอยู่ในประเภทดินอินทรีย์ (organic soil) ใน order histosols ตามระบบอนุกรมวิธานทางปฐพีวิทยา โดยมีคำจำกัดความว่า ดินพรุ หมายถึง ดินที่มีอินทรีย์วัตถุสะสมอยู่เป็นจำนวนมากจนเป็นชั้นหนาที่มีความหนาน้อยตั้งแต่

50 เซนติเมตรขึ้นไป น้ำที่ท่วมขังพื้นพรุอยู่เป็นน้ำจืด (freshwater) มีสภาพความเป็นกรดระหว่าง 4.5 ถึง 6.0 อินทรีย์วัตถุที่ทับถมกันเป็นเวลานาน จนแปรสภาพเป็นดินอินทรีย์นั้นมีสภาพเป็น “อินทรีย์คาร์บอน (organic carbon)”

น้ำในป่าพรุ

น้ำในป่าพรุบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีกายสมบัติและเคมีสมบัติแตกต่างไปจากน้ำจืดในแหล่งน้ำอื่น เนื่องจากภูมิประเทศของพรุเป็นที่ลุ่มต่ำ จึงทำให้น้ำท่วมขังพื้นดินตลอดปีหรือเกือบตลอดปี

- (1) น้ำที่ท่วมขังไหลได้อย่างช้า ๆ
- (2) สีของน้ำในพรุเป็นสีน้ำตาล ซึ่งเป็นน้ำฝาดที่ได้จากการสลายตัวของซากพืชและอินทรีย์วัตถุ
- (3) รสชาติของน้ำเฝื่อน เนื่องจากน้ำฝาดและกรดอินทรีย์อิทธิพลของดินอินทรีย์ชั้นล่าง (mineral soils) ซึมแทรกขึ้นมาสู่ดินชั้นบน ทำให้น้ำในป่าพรุมีสภาพเป็นกรดด้วยเหตุนี้ น้ำในป่าพรุจึงแตกต่างไปจากน้ำจืดในแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ โดยทั่วไป

อากาศในป่าพรุ

ในป่าพรุ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิมีอากาศที่บริสุทธิ์ และมีความร่มเย็นมากกว่าในที่โล่งแจ้ง ซึ่งมีปริมาณก๊าซที่เป็นมลภาวะในอากาศ เช่น ก๊าซมีเทน บริเวณพื้นที่มีปริมาณน้อยมาก

พืชในป่าพรุ

สังคมพืช บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิประกอบด้วยต้นไม้ใหญ่ร้อยละน้อยหลายชนิด มีเรือนยอดคลลดันกันเป็นชั้นๆ จำแนกได้เป็น 3 ชั้นด้วยกัน คือ

1. พืชชั้นล่าง เป็นพืชคลุมดิน ประกอบด้วย ปาล์มและพืชจำพวกบอน เตย กกและเฟิร์นชนิดต่างๆ เช่น เต่าร้าง (*Carlota urens*) หลาวชะโอน (*Oncosperma tigillaria*) หวายน้ำ (*Daemonorops angustifolia*) เตยน้ำ (*Pandanus immerus*) ผักกูดน้ำ (*Asplenium longissimum*)
2. ชั้นกลางเป็น ไม้ยืนต้นที่มีเรือนยอดซึ่งมีความสูงไม่เกิน 15 เมตร เช่น มะพลับ พรุ (*Diospyros siamang*) พิกุลพรุ (*Elaeocarpus griffithii*) ชะมวง (*Garcinia cowa*)
3. ชั้นบนเป็น ไม้ยืนต้นที่มีเรือนยอดสูงและมีความสูงตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป เช่น

อ้ายป่าว (*Stemonurus malaccensis*) ทุเรียนนก (*Xylopia fusca*) ทองบั้ง (*Koompassia malaccensis*)
ดินเป็ดพรุ (*Alstonia pneumatophora*) ไม้สกุลหว้า (*Eugenia spp.*)

สัตว์ในป่าพรุ

พื้นที่ป่าพรุ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นที่ลุ่มน้ำขังดินเป็นหล่มเลน สัตว์ในป่าพรุจึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในป่าพรุที่แตกต่างไปจากสภาพธรรมชาติในป่าประเภทอื่นๆ สัตว์ป่าที่พบในป่าพรุจึงมักเป็นสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก เช่น เขียด เต่า กบทูด สัตว์เลื้อยคลานจำพวกงู ซึ่งอาศัยอยู่ในน้ำได้ดี และสัตว์เลื้อยคลานด้วยนม ที่มีถิ่นอาศัยบนที่ดอนเป็นบริเวณแคบๆ หากินปลาในน้ำเป็นอาหารหรือที่ชอบอาศัยอยู่ตามโพรงหรือคาคบไม้ เช่น ลิงลม อีเห็น ชะมด เป็นต้น จึงต้องมีความสามารถในการปีนต้นไม้ หรือเคลื่อนย้ายที่อยู่ไปตามที่ดอนที่มีระเกะระกะได้ดี สัตว์เลื้อยคลานด้วยนมที่หากินชายป่าพรุ เช่น หมูป่า กระเจง สัตว์ประเภทปลา ได้แก่ ปลาไหล ปลาตุ๊ก ปลาช่อน ปลากราย ปลาสร้อย ปลาหมอไทย ปลาชะโด ปลาหมอตะกับ ส่วนสัตว์ประเภทนก เช่น นกกระรางหัวหงอก นกโพระดก นกเอี้ยง นกเขาเปล้า นกปรอดหัวจุก นกกวก นั้นกลับไม่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในป่าพรุที่ผิดแผกไปจากป่าอื่นๆ ดังกล่าวนี้นัก เนื่องจากนกบินไปในอากาศและอาศัยเรือนยอดของต้นไม้มากกว่าที่จะลงมาอาศัยพื้นดินดังเช่นสัตว์บกอื่น ๆ

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ

สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ลักษณะอาคารบ้านพัก

เป็นอาคารบ้านพักไม้ชั้นเดียว กระจายอยู่ริมอ่างน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ แบ่งเป็น

1. กลุ่มบ้านพัก 1 ห้องนอน จำนวน 1 กลุ่มๆละ 5 หลังๆละ 700 บาท
2. กลุ่มบ้านพัก 2 ห้องนอน เกาะเนินเขา จำนวน 1 หลังๆละ 1,000 บาท
3. บ้านพักรับรอง 3 ห้องนอน จำนวน 1 หลังๆละ 3,500 บาท
4. บ้านพัก 3 ห้องนอน จำนวน 2 หลัง ๆละ 1,500 บาท

5. แพนนานยนต์ จำนวน 1 หลัง ราคาเหมาวันละ 3,500 บาท คิดเป็นรายชั่วโมง ๆ ละ 700 บาท ค้างคืน(2 วัน 1 คืน) คิดในราคา 5,000 บาท

การบริการ

1. พื้นที่พักแรมกลางแจ้ง เป็นบริเวณที่อยู่ในบริเวณใกล้กับพื้นที่ป่าพรุ ซึ่งกำหนดให้เป็นพื้นที่ธรรมชาติ

2. อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จำนวน 1 หลัง
3. โรงอาหาร จำนวน 1 หลัง
4. ศาลาพักผ่อนพักผ่อน จำนวน 5 หลัง
5. ห้องน้ำ-ห้องสุขา จำนวน 2 แห่ง
6. ลานจอดรถ จำนวน 1 แห่ง
7. ป้อมยามรักษาความปลอดภัย จำนวน 1 แห่ง
8. สะพานทางเดินชมปุราชนี จำนวน 1 แห่ง
9. สะพานทางเดินชมป่าพรุ จำนวน 1 แห่ง

การจองที่พัก

1. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โทร 01-2156008
2. อุตสาหกรรมป่าไม้เขตบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โทร 032-211369
3. องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กรุงเทพมหานคร โทร 02-2823243 ต่อ 305

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและ การบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ศึกษาถึงข้อมูลทั่วไป

ของนักท่องเที่ยวที่คาดว่าจะมีผลต่อความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

(1) ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเพศชาย ร้อยละ 71.0 มีอายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 51.5 มีสถานภาพสมรสเป็นผู้ที่สมรสแล้ว หย่าร้างและม่าย ร้อยละ 68.0 (ตารางที่ 1)

สถานภาพทางการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 24.5 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 21.5 (ตารางที่ 1)

ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 56.5 รองลงมาประกอบอาชีพรับราชการ ร้อยละ 17.0 (ตารางที่ 1)

รายได้ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้มียาได้มากกว่า 15,000–20,000 บาท ร้อยละ 65.0 รองลงมาเป็นผู้มียาได้มากกว่า 5,000–10,000 บาท ร้อยละ 24.0 (ตารางที่ 1)

ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของนักท่องเที่ยวอาศัยอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 76.5 รองลงมาอาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 7.5 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิหลังของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

	(n = 200)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	142	71.0
หญิง	58	29.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)			
	15 – 20	18	9.0
	21 – 30	43	21.5
	31 – 40	36	18.0
	มากกว่า 40	103	51.5
สถานภาพสมรส			
	โสด	64	32.0
	สมรส หย่าร้างและม่าย	136	68.0
การศึกษา			
	ไม่ได้ศึกษา หรือต่ำกว่าประถมศึกษา (ป.6)	33	16.5
	จบชั้นการศึกษาภาคบังคับ(ป.6) หรือเทียบเท่า	20	10.0
	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า	23	11.5
	จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)หรือเทียบเท่า	43	21.5
	จบอนุปริญญา หรือเทียบเท่า	26	13.0
	จบปริญญาตรี	49	24.5
	จบสูงกว่าปริญญาตรี	6	3.0
อาชีพ			
	เกษตรกรรม	10	5.0
	รับราชการ	34	17.0
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	113	56.5
	รับจ้าง	29	14.5
	ค้าขาย	11	5.5
	อื่น ๆ ^{1/}	3	1.5
รายได้			
	ไม่เกิน 5,000 บาท	3	1.5
	มากกว่า 5,000 – 10,000 บาท	48	24.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 10,000 – 15,000 บาท	14	7.0
มากกว่า 15,000 – 20,000 บาท	130	65.0
มากกว่า 20,000 บาท	5	2.5
ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน		
กรุงเทพมหานคร	9	4.5
ภาคเหนือ	13	6.5
ภาคใต้	10	5.0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15	7.5
ภาคกลาง	153	76.5

หมายเหตุ 1/ หมายถึง นักศึกษา

(2) รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้เดินทางมากับเพื่อน ร้อยละ 42.5 รองลงมาเดินทางมากับผู้ร่วมงาน ร้อยละ 27.5 และมากับครอบครัว ร้อยละ 17.0 (ตารางที่ 2)

จำนวนวันพัก พักค้างคืน ร้อยละ 73.0 และมาเช้า-เย็นกลับ ร้อยละ 27.0 (ตารางที่ 2)

ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ เคยไป ร้อยละ 55.5 และ ไม่เคยไป ร้อยละ 44.5 (ตารางที่ 2)

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง ร้อยละ 35.0 รองลงมา มาเป็นครั้งแรก ร้อยละ 27.0 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำแนกตามรูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(n = 200)

รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว		
มาคนเดียว	10	5.0
มากับเพื่อน	85	42.5
มากับครอบครัว	34	17.0
มากับญาติพี่น้อง	14	7.0
มากับผู้ร่วมงาน	55	27.5
อื่นๆ ^{1/}	2	1.0
จำนวนวันพัก		
มาเช้า – เย็นกลับ	54	27.0
พักค้างคืน	146	73.0
ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ		
ไม่เคย	89	44.5
เคย	111	55.5
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ		
ครั้งแรก	54	27.0
ครั้งที่ 2	28	14.0
มากกว่า 2 ครั้ง	70	35.0
มาเป็นประจำทุกปี	48	24.0

หมายเหตุ 1/ หมายถึง พระ

(3) ประเภทกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวมีประเภทกิจกรรมนันทนาการที่แตกต่างกันออกไป คือ กิจกรรมนันทนาการแบบสงบ ร้อยละ 54.5 กิจกรรมนันทนาการแบบสนุกและแบบสงบผสมกัน ร้อยละ 36.5 และกิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน ร้อยละ 9.0 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(n = 200)		
รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
กิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน	18	9.0
กิจกรรมนันทนาการแบบสงบ	109	54.5
กิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน และแบบสงบผสมกัน	73	36.5

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ทำการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบที่อยู่ภายในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ตามลักษณะการเกิดขององค์ประกอบนั้นๆ คือ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และองค์ประกอบสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ ซึ่งได้ศึกษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

สำหรับการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้จำแนกออกเป็นความพึงพอใจ โดยให้คะแนนเป็น 1 สำหรับนักท่องเที่ยวที่ตอบว่า พึงพอใจ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ตอบว่า ไม่พึงพอใจ ให้คะแนนเป็น 0 ในกรณีข้อความใดเป็นนิเสธ ผู้ที่ตอบว่า พึงพอใจ ให้คะแนนเป็น 0 และผู้ที่ตอบว่า ไม่พึงพอใจ ให้คะแนนเป็น 1 พบว่า

1. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อความเงียบสงบดีบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ร้อยละ 97.0
2. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อสภาพธรรมชาติบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ร้อยละ 90.0
3. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจกับสะพานทางเดินชมป่าพรุ ทำให้เกิดความสะดวสบายในการชมธรรมชาติป่าพรุ ร้อยละ 89.5
4. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต้นไม้บริเวณสะพานของบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ร่มรื่น ร้อยละ 88.5
5. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจทางเดินเล่นบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความเหมาะสม ร้อยละ 83.5
- 6.บรรยากาศของการล่องแพเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 83.0
- 7.นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิสะอาด ร้อยละ 71.0
8. อ่างเก็บน้ำบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการตกปลาและมีความเหมาะสมในการเล่นน้ำ ร้อยละ 66.0 และ ร้อยละ 55.5 ตามลำดับ

ด้านสภาพแวดล้อมที่นักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจนั้น คือ

1. นักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ ไม่เหมาะสมในการล่องแพ ร้อยละ 64.5 อาจเนื่องมาจากอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ มีต้นไม้ยืนต้นตายที่หลงเหลือจากการทำไม้ อยู่เป็นจำนวนมาก จนเกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อการล่องแพ

2. นักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจไม้ยืนต้นตายในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณเป็นอุปสรรคในการล่องแพ ร้อยละ 64.0

3. นักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจการสร้างสะพานทางเดินเข้าไปในป่าพรุ ทำให้มีการทิ้งขยะลงไปป่าพรุ ร้อยละ 56.5

4. นักท่องเที่ยว ไม่พึงพอใจ การสร้างสะพานเดินชมแหล่งปูราชินี ทำให้เกิดผลกระทบต่อปูราชินี ร้อยละ 50.5 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ของนักท่องเที่ยว คิดว่า การสร้างสะพานเข้าไปชมแหล่งปูราชินีอาจจะทำให้กระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิตของปูราชินีที่เป็นสัตว์ที่หายาก ใกล้จะสูญพันธุ์ และนักท่องเที่ยว (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ	(n=200)	
	พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)
มีความเจ็บสบดีบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	194 (97.0)	6 3.0
ท่านมีความพึงพอใจต่อสภาพธรรมชาติบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	180 (90.0)	20 (10.0)
สะพานทางเดินชมป่าพรุทำให้เกิดความสะดวสบายในการชมธรรมชาติของป่าพรุ	179 (89.5)	21 (10.5)

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ	พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิมีความร่มรื่น	177 (88.5)	23 (11.5)
ทางเดินเล่นบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิมีความเหมาะสม	167 (83.5)	33 (16.5)
บรรยากาศของการท่องเที่ยวเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ	166 (83.0)	34 (17.0)
บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิสะอาด	142 (71.0)	58 (29.0)
อ่างเก็บน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการตกปลา	132 (66.0)	68 (34.0)
อ่างเก็บน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการเล่นน้ำ	111 (55.5)	89 (44.5)
อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณเหมาะสมในการล่องแพ	99 (49.5)	101 (50.5)
การสร้างสะพานทางเดินเข้าไปในป่าพรุทำให้มีการทิ้งขยะลงไปในป่าพรุ	87 (43.5)	113 (56.5)
ต้นไม้ยืนต้นตายในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณเป็นอุปสรรคแก่การล่องแพ	72 (36.0)	128 (64.0)
สะพานทางเดินชมแหล่งปฐาชิณีทำให้เกิดผลกระทบต่อปฐาชิณี	71 (35.5)	129 (64.5)

2. สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ

ในด้านสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้จำแนกออกเป็น ความพึงพอใจ โดยให้คะแนนเป็น 1 สำหรับนักท่องเที่ยวที่ตอบว่า พึงพอใจ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ตอบว่า ไม่พึงพอใจ ให้คะแนนเป็น 0 ให้กรณีที่ข้อความใดเป็นนิเสธ ผู้ที่ตอบว่า พึงพอใจ ให้คะแนนเป็น 0 และผู้ที่ตอบว่าให้คะแนนเป็น 1 (ตารางที่ 5)ปรากฏว่า

1. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจกับความปลอดภัยจากการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ ร้อยละ 93.5

2. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจที่จอดรถเพียงพอ ร้อยละ 90.0

3. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจการสร้างบ้านพัก สามารถชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณได้ชัดเจน และสภาพโดยลักษณะต่างๆ ไปเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและบริการของเจ้าหน้าที่ในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ร้อยละ 89.0

4. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจการสร้างบ้านพักที่สวยงามกลมกลืนธรรมชาติ ร้อยละ 88.5

5. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจที่จอดรถมีความปลอดภัย ร้อยละ 88.0

6. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจบ้านพัก สะดวก สะอาด ปลอดภัย ร้อยละ 87.0

7. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจเห็นด้วยกับการสร้างบ้านพักเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 85.5

8. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจสาลานั่งเล่นบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิสามารถชมทิวทัศน์ได้สวยงามบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ ร้อยละ 81.5

9. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจการจัดสวนหย่อมบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิมีความสวยงาม ร้อยละ 81.0
10. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจที่ดั่งลานแคมป์ไฟมีความเหมาะสม และการปลูกสร้างบ้านพักบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีการจัดวางตำแหน่งเป็นระเบียบ ร้อยละ 75.0
11. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจค่าบริการบ้านพักราคาเหมาะสม และค่าบริการล่องแพมีความเหมาะสม ร้อยละ 71.5 และ 70.0 ตามลำดับ
12. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจลานแคมป์ไฟสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ และเจ้าหน้าที่คอยแนะนำและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ร้อยละ 70.0
13. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้อยละ 68.5
14. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจห้องน้ำ-ห้องสุขามีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 67.5
15. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจป้ายชื่อบริเวณต้นไม้บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ทำให้รู้จักต้นไม้ต่างๆมากขึ้น ร้อยละ 67.0
16. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิที่มีที่รองรับขยะเพียงพอ ร้อยละ 65.0
17. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ร้อยละ 64.0
18. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจห้องน้ำ-ห้องสุขาสะอาด ร้อยละ 60.5

19. นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจถนนทางเข้าสู่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความสะดวกสบายในการเดินทาง ร้อยละ 59.5

20. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจทำเลและที่ตั้งป้ายต่างๆมีความเหมาะสม ร้อยละ 56.5

21. นักท่องเที่ยวรู้สึกรำคาญการทำกิจกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวข้างเคียง มีความพึงพอใจร้อยละ 55.5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบรรยากาศบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความเงียบสงบ การทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดบรรยากาศสนุกสนานคึกคัก

22. ส่วนนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่จอดรถสะดวก ร้อยละ 51.1

23. สำหรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ คือ ร้อยละ 52.5 ต้องการ โต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนเพิ่มขึ้น เพราะขณะที่ทำการศึกษาที่มีบริเวณที่มี โต๊ะและเก้าอี้เพียง 5 แห่ง ภายในศาลานั่งเล่นเท่านั้น จึงควรให้มีเพิ่มขึ้น (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(n=200)

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
ท่านมีความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	187 (93.5)	13 (6.5)
ที่จอดรถเพียงพอ	180 (90.0)	20 (10.0)
การสร้างบ้านพักสามารถชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณได้ ชัดเจน	178 (89.0)	22 (11.0)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)
ท่านมีความพึงพอใจในสภาพโดยลักษณะต่างๆไปเกี่ยวกับสิ่งปลูก สร้างและบริการของเจ้าหน้าที่ในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่า ทองผาภูมิ	178 (89.0)	22 (11.0)
บ้านพักมีความสวยงามกลมกลืนธรรมชาติ	177 (88.5)	23 (11.5)
ที่จอดรถมีความปลอดภัย	176 (88.0)	24 (12.0)
บ้านพักมีความสะอาด สะอาด ปลอดภัย	174 (87.0)	26 (13.0)
ท่านเห็นด้วยกับการสร้างบ้านพักเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	171 (85.5)	29 (14.5)
ศาลาพักผ่อนบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สามารถชม ทิวทัศน์ที่สวยงามบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ	163 (81.5)	37 (18.5)
การจัดสวนหย่อมบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิมี ความสวยงาม	162 (81.0)	38 (19.0)
ที่ตั้งลานแคมป์ไฟมีความเหมาะสม	150 (75.0)	50 (25.0)
การปลูกสร้างบ้านพักบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มี การจัดวางตำแหน่งเป็นระเบียบ	150 (75.0)	50 (25.0)
ค่าบริการบ้านพักมีราคาเหมาะสม	143 (71.5)	57 (28.5)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)	ไม่พึงพอใจ จำนวนคน (ร้อยละ)
ค่าบริการล่องแพมีความเหมาะสม	140 (70.0)	60 (30.0)
ลานแคมป์ไฟสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ	140 (70.0)	60 (30.0)
เจ้าหน้าที่คอยแนะนำและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	140 (70.0)	60 (30.0)
ท่านมีความพึงพอใจกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	137 (68.5)	63 (31.5)
ห้องน้ำ-ห้องสุขามีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว	135 (67.5)	65 (32.5)
ป้ายชี้จุดต้นไม้บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ทำให้ท่านรู้จักต้นไม้ต่างๆมากขึ้น	134 (67.0)	66 (33.0)
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิมีที่รองรับขยะเพียงพอ	130 (65.0)	70 (35.0)
ท่านพอใจกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	128 (64.0)	72 (36.0)
ห้องน้ำ-ห้องสุขาสะอาด	121 (60.5)	79 (39.5)
ถนนทางเข้าศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิมีความสะดวกสบายในการเดินทาง	119 (59.5)	81 (40.5)
ทำเลที่ตั้งป้ายต่างๆมีความเหมาะสม	113 (56.5)	87 (43.5)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
	จำนวนคน (ร้อยละ)	จำนวนคน (ร้อยละ)
ท่านรู้สึกรำคาญกับการทำกิจกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวข้างเคียง	111 (55.5)	89 (44.5)
ที่จอดรถสะดวก	103 (51.5)	97 (48.5)
โต๊ะ เก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	95 (47.5)	105 (52.5)

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้อที่ 3 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว และประเภทกิจกรรมนันทนาการ ทำการจำแนกตัวแปรอิสระและ ตัวแปรตาม ได้ดังนี้

1) ตัวแปรอิสระ

1.1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพทางการศึกษา อาชีพ รายได้ และที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

1.2 รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว ได้แก่ ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สำหรับรูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยวมีตัวแปรอิสระอีกมาก แต่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาเท่าที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เนื่องจากคาดว่า ตัวแปรดังกล่าวน่าจะมีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์

กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ประเภทกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยกิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน ได้แก่ เล่นน้ำ ตกปลา เล่นเกมส์ ร้องเพลง สัศจรรย์ และกิจกรรมนันทนาการแบบสงบ ได้แก่ ถ่ายภาพ เดินเล่น นั่ง-นอนแผ่ล่อง ปิกนิก-รับประทานอาหาร

2) ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยจำแนกเป็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพบริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี กับภูมิหลังของนักท่องเที่ยว รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว และประเภทกิจกรรมนันทนาการ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 200 คน โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปรากฏผล ดังนี้

เพศ

นักท่องเที่ยวที่เป็นเพศชายมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.62 ขณะที่เพศหญิงมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 28.24 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อแยกพิจารณาความพึงพอใจในแต่ละด้าน คือ ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ พบว่า เพศชาย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.70 ส่วนเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ

9.29 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ พบว่า เพศชาย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 20.92 ส่วนเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 18.95 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามเพศ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย		ค่า t	d.f.	การทดสอบนัยสำคัญ (p)
		ความพึงพอใจ	S.D.			
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม						
เพศ						
ชาย	142	30.62	7.49			
หญิง	58	28.24	5.22			
รวม	200			2.557*	198	0.009
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ						
เพศ						
ชาย	142	9.70	2.00			
หญิง	58	9.29	1.89			
รวม	200			1.338	198	0.858
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ						
เพศ						
ชาย	142	20.92	6.38			

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การ ทดสอบ นัยสำคัญ (p)
หญิง	58	18.95	4.88			
รวม	200			2.357*	198	0.027

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติ

อายุ

ในด้านอายุ จากการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ กับอายุของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15–20 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.83 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุกลุ่มอื่นๆ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มากกว่า 30–40 ปี และมากกว่า 20–30 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.02, 30.25 และ 26.26 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมโดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15 – 20 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 20–30 ปี และนักท่องเที่ยวอายุมากกว่า 40 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 20–30 ปี ส่วนคู่อื่นๆพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สำหรับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 30 – 40 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.83 เมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวที่มีอายุกลุ่มอื่นๆ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 20–30 ปี, มากกว่า 40 ปี และอายุ 15–20 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ย

เท่ากับ 9.63, 9.50 และ 9.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15-20 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 22.33 ขณะที่นักท่องเที่ยวกลุ่มอายุอื่นๆ คือ อายุมากกว่า 40 ปี, มากกว่า 30-40 ปี และมากกว่า 20-30 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.52, 20.42 และ 16.63 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายกลุ่มตามวิธีการของ Scheffe' พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 15-20 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 20-30 ปี และพบว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 30-40ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 20-30 ปี และนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 20-30 ปี (ตารางที่ 7-8)

ตารางที่ 7 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอายุต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(n=200)				
อายุและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
อายุ (ปี)				
15 - 20	18	31.83	3.31	
มากกว่า 20 - 30	43	26.26	6.48	
มากกว่า 30 - 40	36	30.25	6.42	
มากกว่า 40	103	31.02	7.37	
รวม	200	29.93	6.98	5.647*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
อายุ (ปี)				
15 - 20	18	9.50	2.28	

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อายุและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
มากกว่า 20 – 30	43	9.63	1.50	
มากกว่า 30 – 40	36	9.83	1.59	
มากกว่า 40	103	9.50	2.22	
รวม	200	9.59	1.98	0.276
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
อายุ (ปี)				
15 – 20	18	22.33	3.11	
มากกว่า 20 – 30	43	16.63	5.80	
มากกว่า 30 – 40	36	20.42	5.97	
มากกว่า 40	103	21.52	5.96	
รวม	200	20.35	6.04	8.191*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ เป็นราย
คู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์
ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

อายุและความพึงพอใจ	อายุ			
	15-20 ปี	มากกว่า 20-30 ปี	มากกว่า 30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
อายุ(ปี)				
15-20 ปี	ns			
มากกว่า 20-30 ปี	*	Ns		
มากกว่า 30-40 ปี	ns	Ns	ns	
มากกว่า 40 ปี	ns	*	ns	Ns

ตารางที่ 8 (ต่อ)

อายุและความพึงพอใจ	อายุ			
	15-20 ปี	มากกว่า 20-30 ปี	มากกว่า 30-40 ปี	มากกว่า 40 ปี
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ 1/				
อายุ(ปี)				
15-20 ปี				
มากกว่า 20-30 ปี				
มากกว่า 30-40 ปี				
มากกว่า 40 ปี				
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
อายุ(ปี)				
15-20 ปี	ns			
มากกว่า 20-30 ปี	*	ns		
มากกว่า 30-40 ปี	ns	*	ns	
มากกว่า 40 ปี	ns	*	ns	ns

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1/ ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ที่มีสถานภาพสมรส เป็น โสด กับสมรส หย่าร้างและม่าย โดยผู้ที่สมรสแล้วจะรวมถึงหย่าร้างและม่าย เพื่อให้ง่ายต่อการพิจารณาความสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม พบว่า นักท่องเที่ยวที่สมรสแล้ว หย่าร้างและม่าย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.43 ขณะที่นักท่องเที่ยวที่เป็นโสด มีความพึงพอใจต่อ

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 28.88 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพทางธรรมชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส หย่าร้างและม่าย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพทางธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.55 ขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสที่เป็นโสด มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพทางธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.66 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสที่สมรสแล้ว หย่าร้างและม่าย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 20.88 ขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสที่เป็นโสด มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการเฉลี่ยเท่ากับ 19.22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้(ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพสมรสต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (n=200)

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การทดสอบนัยสำคัญ (p)
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม						
สถานภาพสมรส						
โสด	64	28.88	6.88			
สมรส หย่าร้างและ						
ม่าย	136	30.43	7.00			
รวม	200			1.477	198	.169
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ						
สถานภาพสมรส						
โสด	64	9.66	1.71			
สมรส หย่าร้างและ						
ม่าย	136	9.55	2.09			
รวม	200			.375*	198	.019
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ						
สถานภาพสมรส						
โสด	64	19.22	6.29			
สมรส หย่าร้าง และ						
ม่าย	136	20.88	5.87			
รวม	200			1.820	198	.435

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สถานภาพทางการศึกษา

สำหรับสถานภาพทางการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นั้นประกอบด้วยผู้ที่มีสถานภาพทางการศึกษาต่างๆกัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 36.42 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพทางการศึกษากลุ่มอื่นๆ คือ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6)หรือเทียบเท่า จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จบปริญญาตรี และจบสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.52, 30.55, 30.46, 27.95 , 26.98 และ 22.00 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จบปริญญาตรี และจบสูงกว่าปริญญาตรี

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.33 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพทางการศึกษากลุ่มอื่นๆ คือ จบปริญญาตรี จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6)หรือเทียบเท่า จบอนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และจบสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.86, 9.70, 9.44, 9.25, 8.77 และ 8.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการเฉลี่ยเท่ากับ 26.09 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีกลุ่มอื่นๆ คือ จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า จบอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา(ป.6)หรือเทียบเท่า จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า จบปริญญาตรี และจบสูงกว่าปริญญาตรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.83, 21.69, 21.30, 18.51, 17.12 และ 13.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่านักท่องเที่ยวที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า จบปริญญาตรี และจบสูงกว่าปริญญาตรี และนักท่องเที่ยวที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่านักท่องเที่ยวที่จบปริญญาตรี (ตารางที่ 10-11)

ตารางที่ 10 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามสถานภาพทางการศึกษาต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

สถานภาพทางการศึกษาและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	(n=200)	
			S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
สถานภาพทางการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6	33	36.42	3.43	
จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา(ป.6)หรือเทียบเท่า	20	30.55	3.68	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า	23	31.52	8.25	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า.	43	27.95	7.18	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

สถานภาพทางการศึกษาและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจ	S.D.	ค่า F
จบชั้นอนุปริญาตรีหรือเทียบเท่า	26	30.46	4.24	
จบปริญาตรี	49	26.98	7.15	
จบสูงกว่าปริญาตรี	6	22.00	3.46	
รวม	200	29.93	6.98	10.794*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
สถานภาพทางการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6	33	10.33	1.43	
จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6)หรือเทียบเท่า	20	9.25	1.62	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า	23	9.70	2.79	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า	43	9.44	2.13	
จบชั้นอนุปริญาตรี หรือเทียบเท่า	26	8.77	1.58	
จบปริญาตรี	49	9.86	1.78	
สูงกว่าปริญาตรี	6	8.50	2.66	
รวม	200	9.59	1.98	2.208*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
สถานภาพทางการศึกษา				
ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6	33	26.09	2.93	
จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6)หรือเทียบเท่า	20	21.30	2.52	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)หรือเทียบเท่า	23	21.83	6.39	
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)หรือเทียบเท่า	43	18.51	5.51	
จบชั้นอนุปริญาตรีหรือเทียบเท่า.	26	21.69	4.09	
จบปริญาตรี	49	17.12	6.63	
สูงกว่าปริญาตรี	6	13.50	2.35	
รวม	200	20.35	6.04	13.446*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามสถานภาพทางการศึกษาเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

(n=200)

สถานภาพทางการศึกษา และความพึงพอใจ	สถานภาพทางการศึกษา						
	ไม่ได้ เรียน หรือต่ำกว่า ป.6	จบการ ศึกษาภาค บังคับ (ป.6)หรือ เทียบเท่า	จบชั้นมัธยม ศึกษาตอน ต้น(ม.3) หรือเทียบ เท่า	จบชั้น มัธยม ศึกษาตอน ปลาย (ม.6)หรือ เทียบเท่า	จบชั้น อนุปริญญา ตรี หรือ เทียบ เท่า.	จบ ปริญญา ตรี	จบสูง กว่า ปริญญา ตรี

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม

สถานภาพทางการศึกษา

ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6	ns						
จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6) หรือเทียบเท่า	ns	ns					
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3) หรือเทียบเท่า	ns	ns	ns				
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)หรือเทียบเท่า	*	ns	ns	ns			
จบชั้นอนุปริญญาหรือเทียบ เท่า.	*	ns	ns	ns	ns		
จบปริญญาตรี	*	ns	ns	ns	ns	ns	
จบสูงกว่าปริญญาตรี	*	ns	ns	ns	ns	ns	ns

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ 1/

สถานภาพทางการศึกษา

ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6
จบการศึกษาภาคบังคับ(ป.6) หรือเทียบเท่า
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3) หรือเทียบเท่า

ตารางที่ 11 (ต่อ)

สถานภาพทางการศึกษา และความพึงพอใจ	สถานภาพทางการศึกษา						
	ไม่ได้ เรียน หรือต่ำกว่า ป.6	จบการ ศึกษาระดับ บังคับ (ป.6)หรือ เทียบเท่า	จบชั้นมัธยม ศึกษาตอน ต้น(ม.3) หรือเทียบ เท่า	จบชั้น มัธยม ศึกษาตอน ปลาย (ม.6)หรือ เทียบเท่า	จบชั้น อนุปริ ญาตรี หรือ เทียบ เท่า.	จบ ปริ ญาตรี	จบสูง กว่า ปริ ญาตรี
จบปริญญาตรี							
จบสูงกว่าปริญญาตรี							
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ							
สถานภาพทางการศึกษา							
ไม่ได้เรียนหรือต่ำกว่า ป.6	ns						
จบการศึกษาระดับบังคับ(ป.6) หรือเทียบเท่า	ns	ns					
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3) หรือเทียบเท่า	ns	ns	ns				
จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)หรือเทียบเท่า	*	ns	ns	ns			
จบชั้นอนุปริญญาตรีหรือเทียบ เท่า.	ns	ns	ns	ns	ns		
จบปริญญาตรี	*	ns	*	ns	ns	ns	
จบสูงกว่าปริญญาตรี	*	ns	ns	ns	ns	ns	ns

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1/ ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

อาชีพ

สำหรับอาชีพของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นั้นประกอบด้วยผู้มีอาชีพต่างๆกัน ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเกษตรกรรม มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม เฉลี่ยเท่ากับ 34.70 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพกลุ่มอื่นๆ คือ อื่นๆ(นักศึกษา) รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง และรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 34.33, 31.88, 31.18, 29.62 และ 28.76 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ได้ อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้าง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพกลุ่มอื่นๆ คือ ค้าขาย เกษตรกรรม รัฐวิสาหกิจ รับราชการ และอื่นๆ(นักศึกษา) มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.91, 9.90, 9.48, 9.47 และ 7.67 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามอาชีพ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่นๆ(นักศึกษา) มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 26.67 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่น คือ เกษตรกรรม รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง และรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 24.80, 22.40, 21.27, 19.52 และ 19.28 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธี

การของ Scheffe' ผลปรากฏว่า ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ได้ อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก (ตารางที่ 12-13)

ตารางที่ 12 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

อาชีพและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม 1/ อาชีพ				
เกษตรกร	10	34.70	3.89	
รับราชการ	34	31.88	4.98	
รัฐวิสาหกิจ	113	28.76	7.98	
รับจ้าง	29	29.62	3.98	
ค้าขาย	11	31.18	7.11	
อื่นๆ	3	34.33	5.77	
รวม	200	29.93	6.98	2.512*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ อาชีพ				
เกษตรกร	10	9.90	2.23	
รับราชการ	34	9.47	1.54	
รัฐวิสาหกิจ	113	9.48	2.14	
รับจ้าง	29	10.10	1.42	
ค้าขาย	11	9.91	1.30	
อื่นๆ	3	7.67	4.62	
รวม	200	9.59	1.98	1.170

ตารางที่ 12 (ต่อ)

อาชีพและความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น 1/ อาชีพ				
เกษตรกรรม	10	24.80	1.75	
รับราชการ	34	22.40	4.46	
รัฐวิสาหกิจ	113	19.28	6.82	
รับจ้าง	29	19.52	3.62	
ค้าขาย	11	21.27	6.07	
อื่นๆ	3	26.67	1.15	
รวม	200	20.35	6.04	3.625*

หมายเหตุ อื่นๆ หมายถึง อาชีพ ทำงานบ้าน เลี้ยงหลาน

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

1/ ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

รายได้

สำหรับรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางยังศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นั้นประกอบด้วยผู้มีรายได้ต่าง ๆ กัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดกลุ่มผู้มีรายได้ ออกเป็น 5 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามรายได้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 15,000-20,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม เฉลี่ยเท่ากับ 30.87 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้กลุ่มอื่นๆ คือ ไม่เกิน 5,000 บาท มากกว่า 5,000-10,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท และ มากกว่า 10,000-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.33, 30.10, 24.40 และ 22.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ มากกว่า 5,000-10,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 10,000-15,000 บาท และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ มากกว่า 10,000-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมมากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ มากกว่า 15,000-20,000 บาท

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามรายได้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 5,000-10,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.69 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้กลุ่มอื่นๆ คือ มากกว่า 15,000-20,000 บาท มากกว่า 10,000-15,000 บาท ไม่เกิน 5,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.61, 9.57, 9.33 และ 8.20 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามรายได้ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 15,000-20,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.26 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้กลุ่มอื่นๆ คือ ไม่เกิน 5,000 บาท มากกว่า 5,000-10,000 บาท มากกว่า 20,000 บาท และ มากกว่า 10,000-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 21.00, 20.42, 16.20 และ 12.93 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 5,000-10,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ 10,000-15,000 บาท และนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ มากกว่า 10,000-15,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และการบริการมากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ มากกว่า 15,000-20,000 บาท (ตารางที่ 13-14)

ตารางที่ 13 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามรายได้ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

รายได้และ ความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึง พอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
รายได้				
ไม่เกิน 5,000	3	30.33	6.81	
มากกว่า 5,000-10,000	48	30.10	4.75	
มากกว่า 10,000-15,000	14	22.50	9.35	
มากกว่า 15,000-20,000	130	30.87	6.97	
มากกว่า 20,000	5	24.40	4.98	
รวม	200	29.93	6.98	5.870*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
รายได้				
ไม่เกิน 5,000	3	9.33	4.73	
มากกว่า 5,000-10,000	48	9.69	1.53	
มากกว่า 10,000-15,000	14	9.57	2.28	
มากกว่า 15,000-20,000	130	9.61	2.04	
มากกว่า 20,000	5	8.20	1.10	
รวม	200	9.59	1.98	.659
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
รายได้				
ไม่เกิน 5,000	3	21.00	6.00	
มากกว่า 5,000-10,000	48	20.42	4.35	
มากกว่า 10,000-15,000	14	12.93	7.94	
มากกว่า 15,000-20,000	130	21.26	5.84	
มากกว่า 20,000	5	16.20	5.22	
รวม	200	20.35	6.04	7.489*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้เป็น รายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

รายได้และ ความพึงพอใจ	รายได้ (บาท)				
	ไม่เกิน 5,000	มากกว่า 5,000-10,000	มากกว่า 10,000-15,000	มากกว่า 15,000-20,000	มากกว่า 20,000
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม					
รายได้ (บาท)					
ไม่เกิน 5,000	ns				
มากกว่า 5,000-10,000	ns	ns			
มากกว่า 10,000-15,000	ns	*	ns		
มากกว่า 15,000-20,000	ns	ns	*	ns	
มากกว่า 20,000	ns	ns	ns	ns	ns
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ 1/					
รายได้ (บาท)					
ไม่เกิน 5,000					
มากกว่า 5,000-10,000					
มากกว่า 10,000-15,000					
มากกว่า 15,000-20,000					
มากกว่า 20,000					

ตารางที่ 14 (ต่อ)

รายได้และ ความพึงพอใจ	รายได้ (บาท)				
	ไม่เกิน 5,000	มากกว่า 5,000-10,000	มากกว่า 10,000-15,000	มากกว่า 15,000-20,000	มากกว่า 20,000
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ					
รายได้ (บาท)					
ไม่เกิน 5,000	ns				
มากกว่า 5,000-10,000	ns	ns			
มากกว่า 10,000-15,000	ns	*	ns		
มากกว่า 15,000-20,000	ns	ns	*	ns	
มากกว่า 20,000	ns	ns	ns	ns	ns

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1/ ไม่สามารถจำแนกเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' อันเนื่องมาจากมีความแตกต่างกันน้อยมาก

ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน

สำหรับที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของนักท่องเที่ยวที่เดินทางยังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นั้นประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันต่าง ๆ กัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้จัดกลุ่มผู้มีรายได้ ออกเป็น 5 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่า นักท่องเที่ยวที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม เฉลี่ยเท่ากับ 31.93 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอื่นๆ คือ กรุงเทพฯ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคเหนือมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.67, 30.10, 29.96 และ 26.62

ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่า นักท่องเที่ยวที่อยู่ภาคใต้ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.10 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันกลุ่มอื่นๆ คือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ภาคเหนือ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.78, 9.66, 9.20 และ 8.62 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน พบว่า นักท่องเที่ยวที่อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 22.73 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันกลุ่มอื่นๆ คือ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 20.89, 20.30, 20.00 และ 18.00 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่ปฏิบัติตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันและ ความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน				
กรุงเทพฯ	9	30.67	4.64	
ภาคเหนือ	13	26.62	6.40	
ภาคใต้	10	30.10	0.99	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15	31.93	3.49	
ภาคกลาง	153	29.96	7.54	
รวม	200	29.93	6.98	1.070
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน				
กรุงเทพฯ	9	9.78	1.39	
ภาคเหนือ	13	8.62	1.04	
ภาคใต้	10	10.10	0.99	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15	9.20	1.70	
ภาคกลาง	153	9.66	2.12	
รวม	200	9.59	1.98	1.176
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน				
กรุงเทพฯ	9	20.89	5.67	
ภาคเหนือ	13	18.00	5.67	
ภาคใต้	10	20.00	1.05	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15	22.73	2.25	
ภาคกลาง	153	20.30	6.48	
รวม	200	20.35	6.04	1.107

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว

สำหรับประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางยังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นั้นประกอบด้วยประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวต่าง ๆ กัน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับเพื่อน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.66 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ คือ มากับญาติพี่น้อง มากับผู้ร่วมงาน อื่นๆ (มากับพระ) มากับครอบครัว และมาคนเดียว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.29, 30.64 , 29.50, 26.41 และ 21.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มาคนเดียว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับเพื่อน มากับญาติพี่น้องและผู้ร่วมงาน ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับเพื่อน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมมากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับครอบครัว

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มากับผู้ร่วมงาน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.05 ในขณะที่ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ คือ มากับญาติพี่น้อง มากับเพื่อน มาคนเดียว อื่นๆ(มากับพระ) และมากับครอบครัว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.93, 9.81, 9.00, 9.00 และ 8.32 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับเพื่อน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับครอบครัว ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับครอบครัว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาอยู่กับเพื่อนร่วมงาน

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามประเภทนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่มากับเพื่อน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.85 ในขณะที่ประเภทนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ คือ มากับญาติพี่น้อง มากับเพื่อนร่วมงาน อื่นๆ(มากับพระ) มากับครอบครัว และมาคนเดียว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.36, 20.58, 20.50, 18.09 และ 12.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มาคนเดียว มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มากับเพื่อน มากับญาติพี่น้อง และมากับผู้ร่วมงาน (ตารางที่ 16-17)

จากการทดสอบสมมติฐานระหว่างประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยสรุปพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างถ่องแท้ นั้น นักท่องเที่ยวอาจรับรู้ได้ว่าควรมีการศึกษาอย่างตั้งใจมุ่งมั่น ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติเพียงลำพัง เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าการที่จะเป็นการศึกษาธรรมชาติเป็นรายกลุ่ม โดยที่แต่ละบุคคลมีความสนใจกันคนละด้าน อีกทั้งนักท่องเที่ยวอาจมีความคิดว่าการท่องเที่ยวอย่างเพลิดเพลิน ควรไปกับคนในรุ่นราวคราวเดียวกัน โดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันที่มีความสนใจในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มีประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว				
มาคนเดียว	10	21.50	8.17	
มากับเพื่อน	85	31.66	6.81	
มากับครอบครัว	34	26.41	7.46	
มากับญาติพี่น้อง	14	31.29	4.97	
มากับผู้ร่วมงาน	55	30.64	5.42	
อื่นๆ	2	29.50	3.54	
รวม	200	29.93	6.98	6.760*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว				
มาคนเดียว	10	9.00	1.70	
มากับเพื่อน	85	9.81	1.95	
มากับครอบครัว	34	8.32	2.42	
มากับญาติพี่น้อง	14	9.93	1.44	
มากับผู้ร่วมงาน	55	10.05	1.57	
อื่นๆ	2	9.00	1.41	
รวม	200	9.59	1.98	4.231*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว				
มาคนเดียว	10	12.50	7.17	
มากับเพื่อน	85	21.85	5.80	
มากับครอบครัว	34	18.09	5.82	

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
มากับญาติพี่น้อง	14	21.36	4.73	
มากับผู้ร่วมงาน	55	20.58	5.38	
อื่นๆ	2	20.50	2.12	
รวม	200	20.35	6.04	6.183*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 17 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยวและเป็นรายคู่ โดย
วิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์
ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจ	ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว					
	มาคนเดียว	มากับเพื่อน	มากับครอบครัว	มากับญาติพี่น้อง	มากับเพื่อนร่วมงาน	อื่นๆ

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว

มาคนเดียว	ns					
มากับเพื่อน	*	ns				
มากับครอบครัว	ns	*	ns			
มากับญาติพี่น้อง	*	ns	ns	ns		
มากับผู้ร่วมงาน	*	ns	ns	ns	ns	
อื่นๆ 1/	ns	ns	ns	ns	ns	ns

ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว

มาคนเดียว	ns
-----------	----

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจ	ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว					
	มาคนเดียว	มากับเพื่อน	มากับครอบครัว	มากับญาติพี่น้อง	มากับเพื่อนร่วมงาน	อื่นๆ
มากับเพื่อน	ns	ns				
มากับครอบครัว	ns	*	ns			
มากับญาติพี่น้อง	ns	ns	ns	ns		
มากับผู้ร่วมงาน	ns	ns	*	ns	ns	
อื่นๆ	ns	ns	ns	ns	ns	ns
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ						
ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว						
มาคนเดียว	ns					
มากับเพื่อน	*	ns				
มากับครอบครัว	ns	ns	ns			
มากับญาติพี่น้อง	*	ns	ns	ns		
มากับผู้ร่วมงาน	*	ns	ns	ns	ns	
อื่นๆ	ns	ns	ns	ns	ns	ns

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จำนวนวันพัก

สำหรับจำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวที่เดินทางยังศูนย์ศึกษารวมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมจำแนกตามจำนวนวันพัก พบว่านักท่องเที่ยวที่มาเช้า-เย็นกลับ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.96 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่จำนวนวันพักตั้งแต่ 1 คืนขึ้นไปมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม

เฉลี่ยเท่ากับ 29.55 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพโดยรวม โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามจำนวนวันพัก พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเช้า-เย็นกลับ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.76 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันพักตั้งแต่ 1 คืนขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.52 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามจำนวนวันพัก พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเช้า-เย็นกลับ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.20 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันพักตั้งแต่ 1 คืนขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการเฉลี่ยเท่ากับ 20.03 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวตามจำนวนวันพักต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การทดสอบนัยสำคัญ(p)
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพโดยรวม						
จำนวนวันพัก						
มาเช้า-เย็นกลับ	54	30.96	5.17			
ตั้งแต่ 1 คืนขึ้นไป	146	29.55	7.52	1.507*	198	.006

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ตัวแปร	จำ นวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอ ใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การ ทดสอบนัย สำคัญ(p)
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ						
จำนวนวันพัก						
มาเช้า-เย็นกลับ	54	9.76	1.69			
ตั้งแต่ 1 คืน ขึ้นไป	146	9.52	2.07	.831*	198	.013
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ						
จำนวนวันพัก						
มาเช้า-เย็นกลับ	54	21.20	4.57			
ตั้งแต่ 1 คืน ขึ้นไป	146	20.03	6.48	1.432*	198	.003

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางที่ระดับ.05

ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ

สำหรับประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 32.22 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 27.08 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยว

ศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.95 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.13 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มมนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ พบว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มมนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 22.27 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มมนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 17.94 และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มมนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ t-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การทดสอบนัยสำคัญ(p)
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม						
ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ						
ไม่เคย	89	27.08	6.42			
เคย	111	32.22	6.59	5.545	198	.389

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ตัวแปร	จำ นวน	ค่าเฉลี่ย ความพึงพอ ใจ	S.D.	ค่า t	d.f.	การ ทดสอบนัย สำคัญ(p)
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ						
ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ						
ไม่เคย	89	9.13	1.93			
เคย	111	9.95	1.94	2.941	198	.441
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ						
ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ						
ไม่เคย	89	17.94	5.58			
เคย	111	22.27	5.71	5.376	198	.640

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ

สำหรับจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ของนักท่องเที่ยว จากการศึกษาค้นคว้าได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามพบว่า นักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นครั้งที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 32.04 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ กลุ่มอื่นๆ คือ มามากกว่า 2 ครั้ง มาครั้งแรก และมาเป็นประจำทุกปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 31.06, 29.52 และ 26.73 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นครั้งที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นประจำทุกปี ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมมากกว่า

นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ เป็นประจำทุกปี ส่วนคนอื่นๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ พบว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.30 ในขณะที่นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ กลุ่มอื่นๆ คือ มาครั้งที่ 2 มาครั้งแรก และมาเป็นประจำทุกปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 10.14, 9.11 และ 8.75 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ ครั้งแรก มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ มากกว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง ส่วนนักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ ครั้งที่ 2 และมากกว่า 2 ครั้ง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ มากกว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ เป็นประจำทุกปี ส่วนคนอื่นๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ พบว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ ครั้งที่ 2 ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.89 ในขณะที่นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ กลุ่มอื่นๆ คือ มามากกว่า 2 ครั้ง มาครั้งแรก และมาเป็นประจำทุกปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 21.30, 20.41 และ 17.98 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อใช้การทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของ Scheffe' ผลปรากฏว่า นักท่องเที่ยวนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา สอนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ มากกว่า นักท่อง

เกี่ยวกับมาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นประจำทุกปี ส่วนคนอื่นๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 20-21)

ตารางที่ 20 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	54	29.52	4.40	
ครั้งที่ 2	28	32.04	7.20	
มากกว่า 2 ครั้ง	70	31.06	5.63	
เป็นประจำทุกปี	48	26.73	9.54	
รวม	200	29.93	6.98	6.036*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	54	9.11	1.91	
ครั้งที่ 2	28	10.14	1.65	
มากกว่า 2 ครั้ง	70	10.30	1.71	
เป็นประจำทุกปี	48	8.75	2.16	
รวม	200	9.59	1.98	8.575*
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	54	20.41	4.30	
ครั้งที่ 2	28	21.89	6.73	
มากกว่า 2 ครั้ง	70	21.30	4.93	
เป็นประจำทุกปี	48	17.98	7.96	

ตารางที่ 20 (ต่อ)

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
รวม	200	20.35	6.04	3.808*

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 21 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว จำแนกตามจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ และเป็นรายคู่ โดย วิธีการของ Scheffe' ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวน ป่าทองผาภูมิและความพึงพอใจ	จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ			
	ครั้งแรก	ครั้งที่ 2	มากกว่า 2 ครั้ง	เป็นประจำ ทุกปี
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	ns			
ครั้งที่ 2	ns	ns		
มากกว่า 2 ครั้ง	ns	ns	ns	
เป็นประจำทุกปี	ns	*	*	ns
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	ns			
ครั้งที่ 2	ns	ns		
มากกว่า 2 ครั้ง	*	ns	ns	
เป็นประจำทุกปี	ns	*	*	ns

ตารางที่ 21 (ต่อ)

จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ และความพึงพอใจ	จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ			
	ครั้งแรก	ครั้งที่ 2	มากกว่า 2 ครั้ง	เป็นประจำทุกปี
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ				
ครั้งแรก	ns			
ครั้งที่ 2	ns	ns		
มากกว่า 2 ครั้ง	ns	ns	ns	
เป็นประจำทุกปี	ns	ns	*	ns

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ

สำหรับประเภทกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม จำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการ พบว่านักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการแบบสงบ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 30.33 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการกลุ่มอื่นๆ คือ แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน กับแบบสนุกสนานมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 29.54 และ 29.50 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ จำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.72 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรม

นันทนาการกลุ่มอื่นๆ คือ แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน กับแบบสงบ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติเฉลี่ยเท่ากับ 9.58 และ 9.57 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ส่วนความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ จำแนกตามกิจกรรมนันทนาการ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการแบบสงบ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ เฉลี่ยเท่ากับ 20.76 ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการกลุ่มอื่นๆ คือ แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน กับแบบสนุกสนานมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการเฉลี่ยเท่ากับ 19.86 และ 19.78 ตามลำดับ และเมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยใช้ F-test พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทกิจกรรมนันทนาการ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ และความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม				
กิจกรรมนันทนาการ				
แบบสนุกสนาน	18	29.50	6.14	
แบบสงบ	109	30.33	7.22	
แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน	73	29.54	6.87	
รวม	200	29.93	6.98	.392

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ และความพึงพอใจ	จำนวน	ค่าเฉลี่ยความ พึงพอใจ	S.D.	ค่า F
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ				
กิจกรรมนันทนาการ				
แบบสนุกสนาน	18	9.72	2.02	
แบบสงบ	109	9.57	2.16	
แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน	73	9.58	1.68	
รวม	200	9.59	1.98	.048
ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ				
กิจกรรมการนันทนาการ				
แบบสนุกสนาน	18	19.78	5.17	
แบบสงบ	109	20.76	6.10	
แบบสนุกสนานและแบบสงบผสมกัน	73	19.86	6.17	
รวม	200	20.35	6.04	.568

จากการทดสอบสมมติฐานต่างๆดังที่กล่าวมาแล้ว นำมาสรุปผล(ตารางที่ 23- 24)

ตารางที่ 23 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพ	เพศ	อายุ	สถาน ภาพ สมรส	สถาน ภาพทาง การศึกษา	อาชีพ	รายได้	ที่อยู่ อาศัยใน ปัจจุบัน
1.ความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพ โดย รวม	*	*	ns	*	*	*	ns

ตารางที่ 23 (ต่อ)

ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพ	เพศ	อายุ	สถาน ภาพ สมรส	สถาน ภาพทาง การศึกษา	อาชีพ	รายได้	ที่อยู่ อาศัยใน ปัจจุบัน
2.ความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพตาม ธรรมชาติ	ns	ns	*	*	ns	ns	ns
3.ความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพที่ มนุษย์สร้างขึ้น	*	*	ns	*	*	*	ns

หมายเหตุ * หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
ns หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว
ประเภทกิจกรรมนันทนาการกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทาง
ชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัด
กาญจนบุรี

รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว ประเภทกิจกรรม นันทนาการและความพึงพอใจ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพ และการบริการ	ประเภทของ กลุ่มนักท่องเที่ยว	จำนวน วันพัก	ประสบการณ์ การท่องเที่ยว ศูนย์ศึกษา ธรรมชาติต่างๆ	จำนวนครั้งที่มา ศูนย์ศึกษาธรรม ชาติ สวนป่าทอง ผาภูมิ	กิจกรรม นันทนาการ
1.ความพึงพอใจต่อ สภาพแวดล้อมทางกาย ภาพโดยรวม	*	*	ns	*	ns
2.ความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพตาม ธรรมชาติ	*	*	ns	*	ns

ตารางที่ 24(ต่อ)

รูปแบบและลักษณะการท่อก เกี่ยว ประเภทกิจกรรม นันทนาการและความพึงพอใจ ต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกาย ภาพและการบริการ	ประเภทของ กลุ่มนักท่อก เกี่ยว	จำนวน วันพัก	ประสบการณ์ การท่อกเกี่ยว ศูนย์ศึกษา ธรรมชาติต่างๆ	จำนวนครั้งที่มา ศูนย์ศึกษาธรรม ชาติ สวนป่าทอง ผาภูมิ	กิจกรรม นันทนา การ
3.ความพึงพอใจต่อสภาพ แวดล้อมทางกายภาพที่ มนุษย์สร้างขึ้น	*	*	ns	*	ns

หมายเหตุ ns หมายถึง มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

* หมายถึง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วิจารณ์

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักท่องเที่ยว รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว และประเภทกิจกรรมนันทนาการ กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งสามารถสรุปเป็นข้อๆได้ดังนี้

การทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งพบว่าเพศชายมีความพึงพอใจมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีกิจกรรมบางกิจกรรมที่ต้องผจญภัยในอ่างเก็บน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณ เช่น การนั่ง-นอนแพล่อง การตกปลา การเล่นน้ำ ทำให้เพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ โดยรวมแตกต่างกัน

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันนี้การประชาสัมพันธ์ของภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมได้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมไปอย่างทั่วถึงทั่วไป โดยไม่จำกัดเพศทำให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติไม่แตกต่างกัน ประกอบกับสังคมไทยในปัจจุบันไม่สังกัดถิ่นเพศหญิงในเรื่องการศึกษา และนักท่องเที่ยวทั้งเพศชายและเพศหญิงนิยมใช้เวลาว่างในการท่องเที่ยวพักผ่อนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ได้มีโอกาสในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ ในการเดินทางไปท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในสิ่งที่ตนเองพึงพอใจต่อสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นทำให้เพศต่างกันมีความพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติไม่แตกต่างกัน ซึ่งตรงกับการศึกษาของ ปรียาพร (2527) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อแผนการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย โดยสรุปว่านักท่องเที่ยวที่เพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแผนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึงไม่แตกต่างกัน และการศึกษาของ นิตยา (2526) ศึกษาเรื่องความ

สัมพันธ์ระหว่างการใช้ร่วมกันในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของประชากรในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรเพศหญิง และเพศชายมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมในทุก ๆ เรื่องไม่แตกต่างกัน และการศึกษาของพันทิพา (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อการพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวก

การทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงาน มีภาระหน้าที่การงานที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น จึงต้องการมาท่องเที่ยวพักผ่อนสนุกสนานเพื่อคลายความเครียด สร้างความเพลิดเพลินใจให้กับตนเอง โดยมีได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ คารากร (2532) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ได้สรุปว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติได้ใกล้เคียงกันไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีอัตราส่วนร้อยละสูงขึ้นตามอายุที่สูงขึ้น อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีประสบการณ์และต้องการความสะดวกสบายในการมาท่องเที่ยวพักผ่อนมากขึ้นด้วย จึงได้แสดงความพึงพอใจในเชิงสนับสนุนต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มีอยู่ในปัจจุบันมากกว่าผู้ที่ยังอ่อนวัย ซึ่งมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงทนทาน และต้องการความสนุกสนานบันเทิงในการมาท่องเที่ยวพักผ่อนครั้งนี้

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ มีความหลากหลายของธรรมชาติ เช่น อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมนั่ง-นอนแพล่อง เล่นน้ำ ตกปลา หรือบริเวณป่าพรุ แหล่งปุราจีนี รวมทั้งความร่มรื่นภายใต้ต้นไม้ใหญ่ภายในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้สามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในทุกกลุ่มอายุของนักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคารากร (2532) ได้

ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพของสื่อความหมายธรรมชาติ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ได้สรุปว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติได้ใกล้เคียงกันไม่แตกต่างกัน

จากการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พันทิพา (2530) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพสมรส มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่แต่งงานแล้วย่อมมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัวมากขึ้น ทำให้การพิจารณาตัดสินใจในเรื่องต่างๆจึงกระทำด้วยความรอบคอบ และคำนึงถึงครอบครัวมากกว่านักท่องเที่ยวที่เป็นโสด ซึ่งมีความเป็นอิสระ และไม่ค่อยคำนึงถึงความสะดวกสบายหรือการกินอยู่มากนักในการมาเที่ยวพักผ่อน ดังนั้น ความแตกต่างของความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี จึงมีอิทธิพลมาจากสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันด้วย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันทางด้านสถานภาพสมรส มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน

การทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพทางการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนัก

ห้องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพตามธรรมชาติบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว พบว่า อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่อาศัย ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว และจำนวน วันพัก ต่างกัน มีผลต่อความพึงพอใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

การทดสอบสมมติฐานที่ 5 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ลักษณะของงานที่ทำ กฎระเบียบ ความตึงเครียด และการมีเวลาว่างของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่างๆที่มีอาชีพแตกต่างกัน ทำให้มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับราชการ ย่อมมีเวลาว่างในการพักผ่อนที่จำกัด จึงมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติและโดยรวม ที่น้อยกว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพเกษตรกร ทำงานบ้าน ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวมและตามธรรมชาติ แตกต่างกัน และซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิตยา (2526) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรม นันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของประชากรกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษา อายุ และอาชีพ ที่ต่างกัน มีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานที่ 6 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติมีหลากหลาย มีลักษณะเด่นเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแห่ง สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ ดังนั้นนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน จึงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535)

ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีรายได้ไม่สูงนัก และอยู่ในวัยทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงทำให้นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปรียาพร (2527) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย พบว่า เพศ อายุ รายได้ ที่พักค้างแรม และระยะเวลาการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ไม่มีความสำคัญต่อความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

การทดสอบสมมติฐานที่ 7 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพพื้นที่ในทุกภาคของประเทศไทย ยังเป็นพื้นที่มีภูเขา แม่น้ำ ป่าธรรมชาติ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี นักท่องเที่ยวเหล่านี้จึงอาจมีโอกาสดำเนินเข้าไปท่องเที่ยวในสถานที่เหล่านี้ได้ และนักท่องเที่ยวบางท่านอาจเป็นผู้ที่ชื่นชอบกับการท่องเที่ยวในลักษณะนี้ จึงพยายามที่จะเข้าไปในทุกๆที่ที่มีโอกาส ดังนั้นจึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันมีแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิกร (2544) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพ รong รายได้ จำนวนครั้งที่มาเที่ยว แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และวัตถุประสงค์ของการมาเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

การทดสอบสมมติฐานที่ 8 พบว่า ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติ

ฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ย่อมมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน เช่น นักท่องเที่ยวที่มากับเพื่อนร่วมงานและเพื่อน จะมีอายุที่ใกล้เคียงกัน มีความสนิทสนมกัน จึงสามารถทำกิจกรรมให้หมู่คณะได้หลากหลาย ส่วนนักท่องเที่ยวที่มากับครอบครัวย่อมคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกสบาย และอาจมีความคาดหวังต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยวมากกว่าเป็นเพียงการพักผ่อน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535)

การทดสอบสมมติฐานที่ 9 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันพักต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่มาเช้า-เย็นกลับ มีเวลาจำกัด ไม่มีโอกาสที่จะเข้าไปสัมผัสถึงสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างละเอียด ทั้งบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จึงมีความพึงพอใจมากกว่า ขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาค้างคืน มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมการพักผ่อนได้หลายอย่าง และศึกษาถึงสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณได้อย่างทั่วถึง และสามารถพบเห็นข้อบกพร่องต่างๆ ได้มากกว่า จึงส่งผลให้มีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535)

การทดสอบสมมติฐานที่ 10 พบว่า ประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ ย่อมมีความคุ้นเคยต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ ซึ่งมีสภาพแวดล้อม อาทิเช่น รูปแบบการจัดสวน การก่อสร้างเรือนรับรอง-บ้านพัก สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่เป็นป่าเขา ไม่แตกต่างกันมากนัก ในขณะที่นักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความคาดหวังว่าสภาพแวดล้อมสำหรับการท่องเที่ยวครั้งนี้ จะต้องเป็นในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ประกอบไปด้วย ป่าเขา แม่น้ำ ลำธาร หรือแม้กระทั่งสภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้กลมกลืนกับธรรมชาติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวประทับใจ ประกอบกับมีการศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เช่นนี้มาก่อน ตามหนังสือ วารสารขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เพื่อให้ตนเองเข้าใจ

ใจกับธรรมชาติมากขึ้น จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่เคยและไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิวรรณ (2534) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า จำนวนครั้งที่เคยมาพัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลำพอง (2535)

การทดสอบสมมติฐานที่ 11 พบว่า จำนวนครั้งของนักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรก มีความสนใจ พอใจ ตื่นเต้นและประทับใจกับสภาพแวดล้อมที่เห็นในครั้งแรก และพึงพอใจมากขึ้นเมื่อได้กลับมาเที่ยวอีกในครั้งต่อไป ซึ่งมีระยะเวลาไม่ห่างกันนัก เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวได้มาท่องเที่ยวเป็นประจำทุกปีแล้ว ความประทับใจต่อสภาพแวดล้อมกลับลดน้อยลง ซึ่งอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวได้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ที่ยังคงสภาพความเป็นธรรมชาติดั้งเดิม ไม่มีความเปลี่ยนแปลงมากนักกับสถานที่นี้ นักท่องเที่ยวจึงพยายามแสวงหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแห่งใหม่ที่ตนยังไม่เคยได้ท่องเที่ยวต่อๆ ไป ในแต่ละปี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิกร (2544))

การทดสอบสมมติฐานที่ 12 พบว่า ประเภทกิจกรรมนันทนาการของนักท่องเที่ยวที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพโดยรวม ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักท่องเที่ยวที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สามารถทำกิจกรรมการพักผ่อนได้หลายรูปแบบ ตามความสนใจ ความพอใจและความถนัดของแต่ละบุคคล ทั้งที่กิจกรรมแบบสนุกสนาน หรือ กิจกรรมแบบสงบ แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของลำพอง (2535)

สรุป

สรุป

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพปัจจุบันของสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

จากการศึกษาพบว่าศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ภายใต้การรับผิดชอบขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ลักษณะอาคารบ้านพักเป็นอาคารบ้านปีกไม้ชั้นเดียว กระจายอยู่ริมอ่างน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จะเป็นที่อยู่อาศัยของป्राชินีซึ่งเป็นสัตว์ที่พบเฉพาะถิ่น (endemic species) ที่จะสูญพันธุ์ได้ในอนาคต นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมสภาพธรรมชาติของป่าพรุและป्राชินี โดยเดินเข้าไปในสะพานทางเดินชมป่าพรุและป्राชินี ที่ได้สร้างไว้ นอกจากนี้ยังมีบริการล่องแพขนานยนต์ ชมสภาพธรรมชาติอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณอีกด้วย

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่เป็นตัวอย่างทั้ง 200 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุมากกว่า 40 ปี มีสถานภาพสมรสเป็นสมรส หย่าร้างและม่าย สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 15,000-20,000 บาท มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันอยู่ในภาคกลางเป็นส่วนใหญ่

รูปแบบและลักษณะการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่มาพร้อมกับเพื่อน มีระยะเวลาในการท่องเที่ยวเป็นลักษณะการพักผ่อน นักท่องเที่ยวเคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆมากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ สำหรับจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ พบว่า 1 ใน 3 มาที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มากกว่า 2 ครั้ง

ประเภทกิจกรรมนันทนาการ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนใหญ่ทำกิจกรรมการพักผ่อนแบบสงบ คือ การถ่ายภาพ ปิกนิก รับประทานอาหาร นั่ง-นอนพักผ่อน เดินเล่น

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อความเงียบสงบดี บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ อีกทั้งยังมีความพึงพอใจต่อสภาพธรรมชาติที่มีสะพานทางเดินชมป่าพรุ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายในการเดินชมสภาพธรรมชาติของป่าพรุที่มีต้นไม้ร่มรื่น ทางเดินเล่นมีความเหมาะสม บรรยากาศการล่องแพเหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ และศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความสะอาด สำหรับสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ คือ การสร้างสะพานเดินชมแหล่งปุราชนีทำให้เกิดผลกระทบต่อปุราชนี อีกทั้งยังทำให้มีการทิ้งขยะลงไปในป่าพรุ และนักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต้นไม้ยืนต้นตายในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณเป็นอุปสรรคต่อการล่องแพ ซึ่งนักท่องเที่ยวเกรงว่าต้นไม้ที่หลงเหลือจากการทำไม้ที่มีอยู่จำนวนมาก จะเป็นอันตรายต่อการล่องแพ

สภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจในความปลอดภัยจากการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีที่จอดรถสะดวก ปลอดภัย การสร้างบ้านพักที่สวยงามกลมกลืนธรรมชาติซึ่งมีความสะดวกสะอาด และปลอดภัย นักท่องเที่ยวเห็นด้วยกับการสร้างบ้านพักเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ศาลาพักผ่อน บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สามารถชมทิวทัศน์สวยงามบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ และบริเวณสวนหย่อมมีความสวยงาม สำหรับสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ ที่นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจ คือ โต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะขณะที่ทำการศึกษาามีบริเวณที่มีโต๊ะและเก้าอี้เพียง 5 แห่ง ภายในศาลาพักผ่อนเท่านั้น สมควรให้มีเพิ่มขึ้น และที่จอดรถอยู่ไกลจากบริเวณบ้านพักทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความไม่สะดวก

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

1. เพศ นักท่องเที่ยวเพศชายมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อายุ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุ 31-40 ปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. สถานภาพสมรส นักท่องเที่ยวที่มีสถานภาพสมรส สมรส หย่าร้างและม่าย มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกับ นักท่องเที่ยวที่เป็นโสด ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. สถานภาพทางการศึกษา นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. อาชีพ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพรับจ้าง มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่นๆ (ทำงานบ้าน เลี้ยงหลาน) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. รายได้ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 15,000-20,000 บาท มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 10,000-15,000 บาท ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

7. ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่อาศัยในปัจจุบันแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. ประเภทกลุ่มนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มากับเพื่อนมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มากับครอบครัว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

9. จำนวนวันพัก นักท่องเที่ยวที่มาเช้า-เย็นกลับ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันพักมากกว่า 1 คืนขึ้นไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

10. ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ นักท่องเที่ยวที่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆมาก่อน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกับ นักท่องเที่ยวที่ไม่เคยมีประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆมาก่อน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

11. จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ เป็นครั้งที่ 2 มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากกว่านักท่องเที่ยวที่มาเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

12. ประเภทกิจกรรมนันทนาการ นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการแบบสนุกสนาน มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกับ นักท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมนันทนาการแบบสงบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษารวมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี น้อยกว่าร้อยละ 50 ดังนี้

1.1 นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจต้นไม้ยืนต้นตายในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณที่เป็นอุปสรรคในการล่องแพ เนื่องจากต้นไม้ที่หลงเหลือจากการทำไม้ที่มีอยู่จำนวนมาก จะเป็นอันตรายต่อการล่องแพ ฉะนั้นจึงควรมีการจัดการต้นไม้ที่หลงเหลือจากการทำไม้ เช่น การจัดทำเป็นท่อนลอยน้ำบริเวณที่มีต้นไม้หลงเหลืออยู่ การจัดการในรูปแบบของการค้าขายต้นไม้ยืนตายให้กับนักธุรกิจหรือหน่วยงานราชการ เป็นต้น

1.2 นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจการสร้างสะพานทางเดินเข้าไปในป่าพรุ เพราะเกรงว่าจะทำให้มีการทิ้งขยะลงไปในป่าพรุ และทำให้เกิดผลกระทบต่อการค้างชีวิตของปราชินี ดังนั้นจึงควรมีการป้องกันและประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความร่วมมือในการดูแลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการจัดหาถังขยะบริการนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

1.3 นักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจปริมาณโต๊ะและเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว เพราะขณะที่ทำการศึกษาพบว่า มีการจัดวางโต๊ะและเก้าอี้เพียง 5 แห่ง ภายในศาลานั่งเล่นเท่านั้น ฉะนั้นจึงควรจัดหาโต๊ะและเก้าอี้ให้มีปริมาณมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าท่องเที่ยวในสถานที่นี้ต่อไป

2. จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มากขึ้น มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี น้อยลง จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขต่อไป ดังนี้

2.1 ในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติให้คงอยู่ดั้งเดิม หรือมีการจัดการกับสภาพตามธรรมชาติให้น้อยที่สุด

2.2 ถ้าจำเป็นต้อง มีการจัดสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นภายในบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรีก็ต้องมีการคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับธรรมชาติให้มากที่สุด และประเมินได้ว่ามีผลกระทบน้อยที่สุดกับสภาพตามธรรมชาติ

2.3 การจัดการบริการท่องเที่ยวของศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ควรจัดให้มีการสื่อ เอกสาร ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ทั้งในด้านรูปแบบของการจัดการท่องเที่ยว การบริการทั้งด้านที่พัก อาหาร หรือแม้กระทั่งการสร้างสิ่งจูงใจให้แก่นักท่องเที่ยว อาทิเช่น การจัดกลุ่มเยาวชนให้มีโอกาสเข้ามาศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติของป่าพรุ การจัดตั้งชมรมคนรักปราชินี เป็นต้น

2.4 ภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยวควรมีการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์กิจการขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ เช่น การปลูกสร้างสวนป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การทำไม้สวนป่า ตามหลักวิชาการวนศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2537. รายงานการสำรวจดินจังหวัดกาญจนบุรี. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 125 น.
- กฤษณทิพย์ มาลากุล ณ อยุธยา. 2526. การศึกษาเปรียบเทียบความพอใจระหว่างผู้อยู่อาศัยในแฟลตกับเรือนแถว กรณีโครงการเคหะชุมชนบางบัว 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จักรี โภคผล. 2532. ผลความไม่ต่อเนื่องของการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อการบริการการท่องเที่ยว. รายงานการสัมมนา เรื่อง การส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่องต่อสถานะเศรษฐกิจและสังคม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 30 น.
- จิรวลัย ต่อศรี. 2534. การศึกษาประเมินความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสื่อความหมายของผู้มาพักผ่อนที่สวนหลวง ร.9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชุมพล งามพ่องใส. 2531. “สมรรถนะการยอมให้มีได้สูงสุดในระบบสิ่งแวดล้อม”. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. โครงการวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชวลีพร ไกรเวียง. 2531. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- คารากร เจียมวิจักขณ์. 2532. ประสิทธิภาพการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรธรรมชาติแก่นักท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ทวีศักดิ์ กาญจนประทีป. 2530. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ. วัฒนาพานิช จำกัด, กรุงเทพฯ. 692 น.

ทักษิณา นิยมรัตน์. 2533. “ความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity): แนวคิดและข้อจำกัดของการใช้”. จุลสารการท่องเที่ยว. 1(กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2533): 61.

นิกร เกลี้ยงพิบูลย์. 2544. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

นิตยา วิรุฬห์รัตน์. 2526. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนันทนาการกลางแจ้งกับทัศนคติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์. 2540. การเขียนรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ. 278 น.

บุญเรียง ขจรศิลป์. 2531. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-x. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ. 145 น.

_____. 2533 ก. สถิติวิจัย 2. ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ. 125 น.

ปรียาพร พรหมพิทักษ์. 2527. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติภูกระดึง จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ปองจิต แจ่มจรัส. 2529. ค่านิยมนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมบริเวณสถานตากอากาศชะอำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

- พันทิพา โฉมประดิษฐ์. 2530. ความคิดเห็นของนักทอ่งเที่ยวที่มีต่อแผนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พิทักษ์ ทรุษิติม. 2528. ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการในการบริการของกรุงเทพมหานคร: ศึกษากรณีสำนักงานเขตยานนาวา 1. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พรหมเรศ ไชยยา. 2535. บทบาทของครูที่มีต่อการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ภราเดช พยัณวิเชียร. 2525. “การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว”. จุลสารการท่องเที่ยว. 3(เมษายน 2525): 62.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2541. รายงานการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน. เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, เชียงใหม่. 350 น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2525. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525. บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด, กรุงเทพฯ. 972 น.
- รัศมี นันทนิ. ม.ป.ป. การสืบพันธุ์และการเจริญเติบโตทางธรรมชาติของกล้าไม้ไผ่ผาก ท้องที่สวนป่าทองผาภูมิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญาโท. ภาควิชาควนวัฒนวิทยา, คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ลำพอง ศรีทับทิม. 2535. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วิชัย เหลืองธรรมชาติ. 2531. ความพึงพอใจและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากร
ในหมู่บ้านอพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา(เขื่อนหาลาน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

วิทย์ เหลืองธรรมชาติ. 2531 ง. พจนานุกรมไทยฉบับมหาวิทยาลัย. โรงพิมพ์นันทชัย, กรุงเทพฯ.
799 น.

ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการ
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ. 284 น.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการ
เพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

สมศักดิ์ วิเศษโสภาคกุล. 2523. ปัญหาการจัดบริการของรัฐในประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีโครง
การทำนาคครั้งที่ 2 ในจังหวัดอ่างทอง. ภาคนิพนธ์ คณะพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนา
บริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล. 2541. รายงานการฝึกอบรมหลักสูตรการให้การบริการด้านการท่องเที่ยว
เที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ. กรมป่าไม้, กรุงเทพฯ. 261 น.

สันติ ชูตินธรา. 2526. “การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์สภาวะแวดล้อม”. จุลสารการท่องเที่ยว. 1 (สิงหาคม 2526): 81.

สิทธิรัตน์ ปราจีนบุรวรรณ์. 2531. วัดความสามารถทางสังคมสำหรับการท่องเที่ยวชายหาดชะอำ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

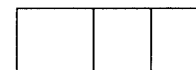
สุทธิวรรณ จันทรมุรินทร์. 2523. ทักษะคติของประชากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมอุทยานแห่งชาติเขา
ใหญ่: ศึกษาเฉพาะกรณีของหมู่บ้านใกล้เคียง ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- สุรเชษฐ์ เชษฐมาต และ ศิริลักษณ์ ปิ่นเกษร. 2535. นันทนาการกับการป่าไม้ชุมชน. สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เสาวนิต ตั้งตระกูล. 2533. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชายหาดหัวหิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อภิวรรณ เกียงขวา. 2534. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาสถานที่พักผ่อนที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เอมอร ประจวบมอญ. 2538. การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ศักยภาพของแผนพัฒนาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่รองรับการท่องเที่ยวของไทยในศตวรรษหน้า. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Good. V.C. 1959. Dictionary of Education. Mc Graw-Hill Book, New York. 676 p.
- Krzysztof, P. 1994. Tourism as The Subject of Interdisciplinary Research: Tourism Research: Routledge, London and New York. 147 p.
- O' Reilly, A.M. 1986. "Tourism Carrying Capacity Concept and Issues". Tourism Management. (December 1986): 254.
- Pearce. D.G. and R.M. Kirk. 1984. " Carrying Capacity for Coastal Tourism". Industry and Environment. (January-March 1984): 30.
- Porter, L. and E.F. Lawler. 1968. Managers attitudes toward inteaction episode. J of Applied Psychology. 52(12): 1968. 432.
- Smith, V. 1989. Host and Guests: the Anthropology of Tourism. (2nd ed.): University of Pennsylvania Press, Philadelphia. 346 p.

Tiffin, J. and E.J. Mc Cormic. 1968. *Industrial Psychology*. 5th ed. , George Allen & Urwin Ltd., London. 682 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ
บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มีจุดประสงค์เพื่อจะสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการศึกษาวิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผลการศึกษาที่ได้รับ จะนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ให้สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

แบบสอบถามชุดนี้ มี 3 ตอนด้วยกัน คือ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

- ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ

- ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและ

การบริการ

ขอขอบคุณ ในความร่วมมือ

นายธนากร วิชัยกุล

นิสิตปริญญาโท สาขา การบริหารทรัพยากรป่าไม้

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ
บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

โปรดตอบแบบสอบถามหรือเติมข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

คำชี้แจงในการตอบ : โปรดระบุคำตอบหรือทำเครื่องหมาย / ลงใน () ที่ท่านเลือก

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของนักท่องเที่ยว

1. เพศ

 ชาย

 หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพสมรส

 โสด

 สมรส

 หย่าร้าง

 ม้าย (คู่สมรสเสียชีวิต)

4. สถานภาพทางการศึกษา

 ไม่ได้เรียน หรือ ต่ำกว่า ป.6

 จบการศึกษาภาคบังคับ (ป.6) หรือเทียบเท่า

 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) หรือเทียบเท่า

 จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หรือ ปวช.

 จบอนุปริญญา หรือ ปวส.

 จบปริญญาตรี

 สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพหลักของท่าน (อาชีพที่ใช้เวลาในการประกอบอาชีพเป็นส่วนใหญ่)

 เกษตรกรรม

 รับราชการ

 รัฐวิสาหกิจ

 รับจ้าง

 ค้าขาย

 อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนบาท

7. ที่อยู่อาศัยปัจจุบัน จังหวัดใด ?

() กรุงเทพฯ

() ภาคเหนือ จังหวัด

() ภาคใต้ จังหวัด..... () ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด.....

() ภาคกลาง จังหวัด

ตอนที่ 2 รูปแบบและลักษณะของการท่องเที่ยว

1. เดินทางมาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ กับ

☐ มาคนเดียว	☐ มากับเพื่อน
☐ มากับครอบครัว	☐ มากับญาติพี่น้อง
☐ มากับผู้ร่วมงาน	☐ อื่นๆ โปรดระบุ
2. ระยะเวลาที่ค้างคืน

☐ มาเช้า-เย็นกลับ	☐ พักค้างคืน
--	---
3. ท่านเคยไปเที่ยวบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ ที่อื่นมาก่อนหรือไม่

☐ เคยไป โปรดระบุ.....	☐ ไม่เคยไป
--	-----------------------------------
4. จำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ

☐ มาเป็นครั้งแรก	☐ มาเป็นครั้งที่ 2
☐ มามากกว่า 2 ครั้ง	☐ มาประจำทุกปี
5. กิจกรรมที่ท่านทำขณะมาเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เล่นน้ำ	☐ ตกปลา
☐ ถ่ายภาพ	☐ นั่ง-นอนแพล่อง
☐ เดินเล่น	☐ ปิกนิก-รับประทานอาหาร
☐ เล่นเกม ร้องเพลง สังกสรรค์	☐ อื่นๆ โปรดระบุ

**ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณ
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี**

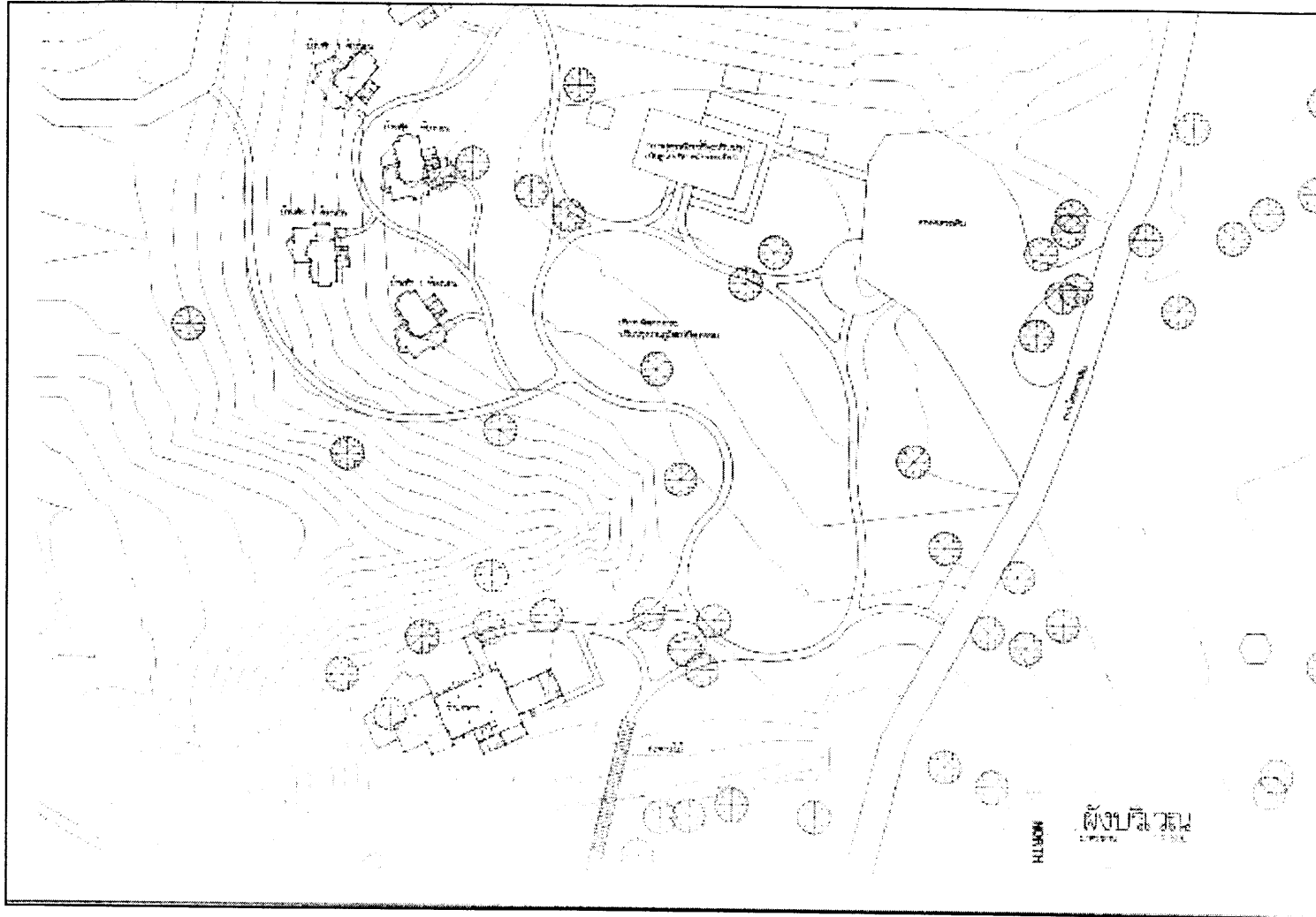
. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพตามธรรมชาติ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
1. ดินไม้บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิมีความร่มรื่น	()	()
2. ทางเดินเล่นบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความเหมาะสม	()	()
3. บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สะอาด	()	()
4. อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการใช้ล่องแพ ✓	()	()
5. อ่างเก็บน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการเล่นน้ำ	()	()
6. อ่างเก็บน้ำในเขื่อนวชิราลงกรณมีความเหมาะสมในการตกปลา	()	()
7. ดินไม้ยื่นต้นตายในอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ เป็นอุปสรรคแก่การล่องแพ	()	()
8. บรรยากาศของการล่องแพ เหมาะสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ	()	()
9. การสร้างสะพานทางเดินเข้าไปในป่าพรุ ทำให้มีการทิ้งขยะลงไปในป่าพรุ	()	()
10. สะพานทางเดินชมป่าพรุ ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการชมสภาพธรรมชาติของป่าพรุ	()	()
11. มีความเงียบสงบดีบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	()	()
12. สะพานทางเดินชมแหล่งปูราชินี ทำให้เกิดผลกระทบต่อปูราชินี	()	()
13. ท่านมีความพึงพอใจในสภาพธรรมชาติบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	()	()
ข. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและการบริการ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
1. ถนนทางเข้าสู่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีความสะดวกสบายในการเดินทาง	()	()
2. ที่จอดรถมีเพียงพอ	()	()

ข. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและ การบริการ (ต่อ)	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
3. ที่จอดรถสะดวก	()	()
4. ที่จอดรถมีความปลอดภัย	()	()
5. การปลูกสร้างบ้านพักบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มี การจัดวางตำแหน่งเป็นระเบียบ	()	()
6. บ้านพักมีความสวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ	()	()
7. การสร้างบ้านพักสามารถชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์ได้ ชัดเจน	()	()
8. บ้านพักมีความสะดวก สะอาด และปลอดภัย	()	()
9. ศาลาพักผ่อนบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ สามารถชม ทิวทัศน์ที่สวยงามบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนวชิราลงกรณ์	()	()
10. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีที่รองรับขยะเพียงพอ	()	()
11. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มีแผ่นป้ายและสัญลักษณ์ ต่างๆ สามารถเห็นได้อย่างชัดเจน	()	()
12. ป้ายชี้จุดต้นไม้บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ ทำให้ ท่านรู้จักต้นไม้ต่างๆมากขึ้น	()	()
13. ทำเลและที่ตั้งแผ่นป้ายต่างๆ มีความเหมาะสม	()	()
14. ท่านเห็นด้วยกับการสร้างบ้านพักเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการท่องเที่ยว	()	()
15. ห้องน้ำ-ห้องสุขา สะอาด	()	()
16. ห้องน้ำ-ห้องสุขามีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	()	()
17. โถ้ะ แก้ว สำหรับนั่งพักผ่อน มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยว	()	()
18. ที่ตั้งลานบริเวณแคมป์ไฟ มีความเหมาะสม	()	()
19. ลานบริเวณแคมป์ไฟ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ	()	()
20. การจัดสวนหย่อมบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ มี ความสวยงาม	()	()
21. ท่านมีความพึงพอใจกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	()	()
22. เจ้าหน้าที่คอยแนะนำและให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	()	()
23. ค่าบริการบ้านพัก มีราคาเหมาะสม	()	()

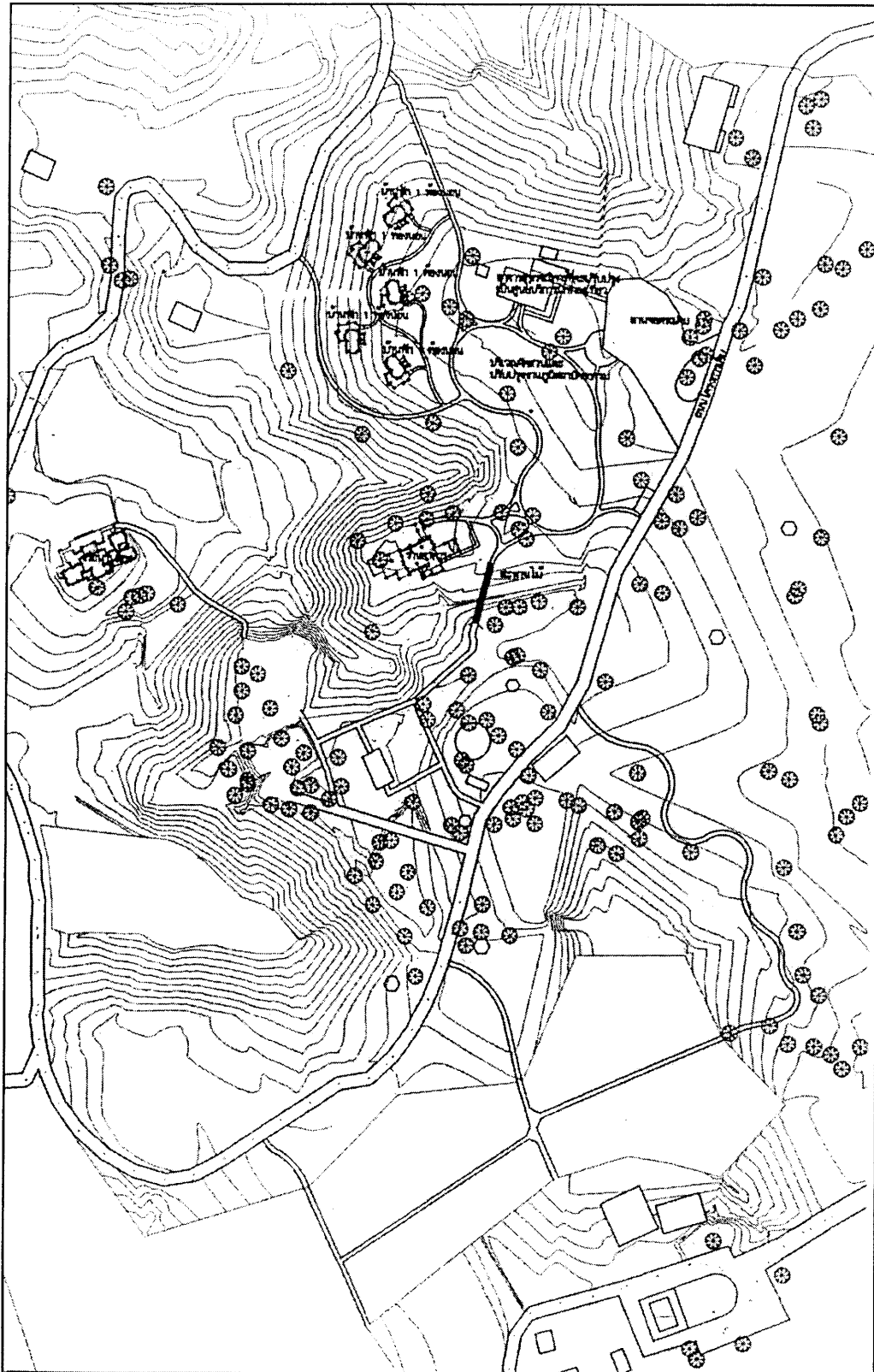
ข. ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นและ การบริการ (ต่อ)	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ
24. ค่าบริการแพคเกจมีความเหมาะสม	()	()
25. ท่านพอใจกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวบริเวณ ศูนย์ศึกษา ธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	()	()
26. ท่านรู้สึกราคาถูกกับการทำกิจกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวข้างเคียง	()	()
27. ท่านมีความปลอดภัยจากการท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่า ทองผาภูมิ	()	()
28. ท่านมีความพึงพอใจในสภาพโดยลักษณะรวมทุกๆ ไปเกี่ยวกับสิ่ง ปลูกสร้างและการบริการของเจ้าหน้าที่ในบริเวณศูนย์ศึกษา ธรรม ชาติ สวนป่าทองผาภูมิ	()	()

ภาคผนวก ข

ภาพแสดงผังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพผนวกที่ 1 แสดงผังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มาตรฐาน 1: 500

ภาพผนวกที่ 2 แสดงผังบริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
 มาตราส่วน 1: 2000

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ นายชนนกร วิชัยกุล

เกิดวันที่ 21 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512

สถานที่เกิด อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ประวัติการศึกษา วท.บ. (วนศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (พ.ศ. 2534)

ตำแหน่งปัจจุบัน พนักงานแผนงานและสถิติ

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ฝ่ายอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันตกและใต้ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้